Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України № 78 (1078) ♦ Четвер, 27 квітня 1995 року ♦ Ціна договірна

Чекали коло моря погоди, а тепер і референдуму

У Сімферополі вирішили провести загальнокримське опитування

Друга сесія ВР Криму, яка продовжила роботу 25 квітня, зібрала лише 59 депутатів із 98. Решта з них, що створили ВР Автономної Республіки Крим, за винятком хіба що трьох депутатів (вони не брали участі в голосуванні, а були своєрідними спостерігачами), не прибула в парламент. Як завжди у подібних випадках, Голова ВР Криму Сергій Цеков поспішав.

Першим розглядалося питання «Про проведення загальнокримського референдуму». Присутні загалом підтримали проект постанови з цього приводу. Однак звучали і тверезі голоси.

(Закінчення на 2-й стор.).

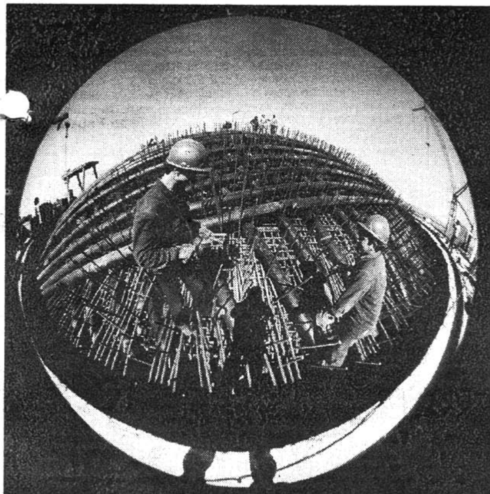
Підсумки загальнокримського референдуму про Конституцію не матимуть правових наслідків, —

заявив в інтерв'ю кореспондентові «Інтерфаксу-Україна» в. о. міністра юстиції України Василь Онопенко.

Він підкреслив, що у «травневій» Конституції Криму фактично застерігається вихід Автономної Республіки Крим зі складу України, що, за словами в. о. міністра, «безумовно неможливо».

В. Онопенко особливо відзначив, що у разі проведення такого референдуму населенню запропонують висловити своє ставлення до фактично неіснуючого документа, оскільки Конституцію Криму скасовано Верховною Радою 17 березня цього року.

Місто з вікнами на АЕС

Зараз навіть важко уявити, що на місці цього сучасного міста двадцять років тому був степ. З чорноземом, який можна було намацувати на хліб. Та потім родючий шар землі обережно зняли, і будівельники поклали замість нього бетон у підгрунтя Південно-Української атомної станції та міста, де мали жити будівельники й атомники. Так уже випало, що реактори АЕС і міські квартали росли наввипередки. І всі вікна міста виходять на АЕС. Для приїжджих три величезних реактори поряд з білосніжними кварталами скидаються, можливо, на дамоклів меч. А старожили звикли. Це — місце їхньої роботи.

(Закінчення на 9-й стор.).

Головне — взаєморозуміння

Триває візит парламентської делегації України, яку очолює Голова ВР Олександр Мороз, до Німеччини. Як ми вже повідомляли, програма візиту досить насичена. Українські парламентарії побувають у Бонні та Берліні, зустрінуться з колегами із законодавчого органу ФРН, членами федерального уряду, підприємцями і навіть фермерами. Але головна мета візиту все ж таки — налагодити тісні міжпарламентські зв'язки. І зацікавленість виявляє не тільки українська сторона. Ще напередодні візиту Голова Бундестагу Ріта Зюсмут повідомила послу України у ФРН Юрію Костенку, що вона впевнена: приїзд до Німеччини української делегації сприятиме зміцненню взаєморозуміння наших держав в цілому, і законодавців зокрема.

ВІЗИТ ПЕРШИЙ

«Це перший візит такого високого рівня — президента однієї з країн СНД — до Чехії. Поки що жоден з лідерів колишніх республік СРСР не відвідував країну з державним візитом», — так у канцелярії Президента Вацлава Гавела прокоментували приїзд до Чеської Республіки Президента України Леоніда Кучми.

Можливо, і з цієї причини до візиту нашого Президента особлива увага. Так, Вацлав Гавел заявив на прес-конференції за підсумками візиту, що Чехія, представник якої незабаром обійме пост голови у Раді Європи, сприятиме вступу України до цієї організації. В свою чергу Леонід Кучма підтвердив, що Україна ніколи не мала принципових заперечень щодо можливого розширення НАТО, наголосивши, що збільшення кількості країн—учасниць Північноатлантичного альянсу — «проблема НАТО і держав, які бажають вступити до нього».

Під час зустрічі президентів обговорювалися також питання політичного та економічного співробітництва. У Празі було підписано низку двосторонніх документів, головний з яких — Договір про дружбу і співробітництво.

У номер

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

25 квітня відбулося засідання Президії Верховної Ради України.

Розглянуто ряд важливих питань державної ваги, зокрема про святкування 1 травня в Києві.

Винесено на розгляд сесії проект Постанови Верховної Ради України «Про символіку святкування 50-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні».

Члени Президії уважно обговорили порядок денний засідань Верховної Ради України 26—28 квітня. З числа багатьох питань на розгляд сесії винесено і такі: проект закону України про бюджетну систему (друге читання), проект закону України про внесення змін і доповнень до Закону «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті», про неоподаткування матеріальної допомоги та дарунків, які видаються ветеранам війни у зв'язку з 50-річчям перемоги у Великій Вітчизняній війні, проект закону України про внесення змін і доповнень до Закону «Про телебачення і радіомовлення».

Вів засідання Президії Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

Прес-служба Верховної Ради України.

ЧЕКАЛИ КОЛО МОРЯ ПОГОДИ, А ТЕПЕР І РЕФЕРЕНДУМУ

(Початок на 1-й стор.).

Так, депутат Василь Кисельов зазначив, що будувати свої взаємовідносини з Україною на основі договору та угод, як записано у скасованій українським парламентом Конституції автономії від 6 травня 1992 року, — це нонсенс, «бо як подібні угоди може укладати частина держави з державою, до складу якої входить?»

Підтримав колегу і депутат Надір Бекіров, який зазначив, що автономія — це не держава. У нас був час і були реальні можливості займатися економічними проблемами, — сказав депутат, — але, на жаль, усю енергію ми направили на протистояння з Україною — державою, в якій живемо.

Прикро, але більшість депутатів не прислухалась до їх голосів. Прийнято рішення про проведення 25 червня, у день виборів голів і депутатів місцевих Рад, загальнокримського референдуму. Питання звучатиме так: «Чи затверджуєте ви Конституцію Республіки Крим, скасовану Верховною Радою України в односторонньому порядку 17 березня 1995 року?» За це висловилися 54 депутати.

Вечірнє пленарне засідання практично вже закінчувалося, коли Цеков ініціював проведення ще одного референдуму, але вже консультативного, з питанням у бюлетені: «Чи ви за створення економічного і політичного союзу трьох держав — Білорусі, Росії і України?» Рішення прийняте.

Сесія вирішила запросити делегацію Державної думи і Ради Федерації Федеральних Зборів РФ на святкування Дня Перемоги, а також, як повідомив заступник Голови ВР Криму Володимир Кличников, для того, «щоб вона ознайомилася з ситуацією в Криму безпосередньо на місці».

На сесії виступив голова тимчасової депутатської комісії ВР України з вивчення політико-правової ситуації в Автономній Республіці Крим Юрій Кармазін. Він негативно поставився до оголошених кримським парламентом референдумів, зазначивши, що у ВР України вже є три варіанти можливих рішень: про скасування автономії півострова, про розпуск ВР Криму і про те, що визнаються повноваження лише тих депутатів, які визнають Конституцію і законодавство України.

Олександр ШЛАТ.

Великий подвиг великих громадян

Пам'ятні похмурі чорнобильські дні. Після героїчного двобою перших героїв-ліквідаторів з ядерним монстром з Москви одна за одною приходили сумні звістки про смерть тих, хто собою прикрив нас від цієї біди.

Великими громадянами України назвав їх Голова Верховної Ради України Олександр Мороз. І ось у дев'яту річницю аварії ці 34 герої наче повернулися знову до Києва — сюди перевезено їх мармурові надгробні плити. Вони тепер зайняли місце на схилах Меморіалу пам'яті чорнобильців, який споруджений неподалік Свято-Михайлівської церкви у Києві.

У відкритті меморіалу взяли участь Голова Верховної Ради України О. Мороз, виконуючий обов'язки Прем'єр-міністра Є. Марчук, голова Київської міської Ради Л. Косаківський, члени сімей загиблих, представники громадськості й духовенства.

У своїх виступах керівники держави й міста віддали данину пам'яті цим мужнім людям, закликали берегти їхні імена навіки.

Біда ця не тільки України, говорили промовці. Це техногенна катастрофа світового масштабу. І повністю позбавитись її слідів можна тільки зусиллями усього світу. Навіть виведення з дії Чорнобильської атомної станції приховує в собі немала загрозу.

Меморіал освятив Предстоятель Української православної церкви блаженніший митрополит Володимир (Сабодан).

На закінчення цієї події Герой-чорнобилець Л. Телятников сколихнув довкілля ударом скорботного дзвону. Його звук продовжили сирени пожежних машин, які ще раз нагадали про ті тяжкі й сумні дні.

Учасники відкриття Меморіалу були присутні на богослужінні в пам'ять героїв-чорнобильців, оглянули місце спорудження храму Архістратига Михаїла.

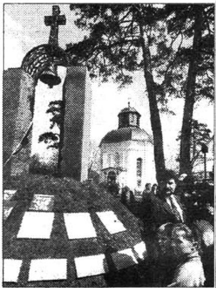

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Парламентська хроніка

ХВИЛИНА МОВЧАННЯ У СЕСІЙНОМУ ЗАЛІ

Ранкове засідання 26 квітня

Великодні свята і сумна річниця Чорнобильської катастрофи, схоже, вплинули на настрій депутатів, хоча головуючому і довелося кілька разів просити їх зареєструватися в сесійному залі.

Перший заступник Голови ВР Олександр Ткаченко оголосив усі депутатські запити і надав слово голові Комісії з питань Чорнобильської катастрофи В.Яценку.

Хвилиною мовчання народні обранці вшанували пам'ять тих, хто загинув, **приборкуючи «мирний» чорнобильський атом. А потім затвердили звернення ВР України до парламентів країн Європейського Союзу та «великої сімки» щодо розв'язання проблем наслідків Чорнобильської катастрофи.**

Обговорення торкалося, в основному, кількох питань, зокрема святкування 50-річчя Великої Перемоги над фашизмом. Депутати також прагнули якомога скоріше розглянути політико-правову ситуацію в Криму.

Кілька обранців висловили думку про те, щоб сесія ВР розглянула питання про вибори районних Рад у Львові.

Не обійшлося, щоправда, і без ложки дьогтю. У черговий раз схрестили шпаги у взаємних звинуваченнях фракції Руху і КПУ, що змусило керівника депутатської групи «Центр» А.Бутейка висловити протест.

Пристрасті вдалося швидко погасити, і депутати приступили до обговорення питань порядку денного.

З доповіддю про проект закону України про перелік товарів (продукції), на які встановлюється акцизний збір, та про ставки цього збору виступив начальник Головної держінспекції, заступник міністра фінансів В.Ільїн. Затим почалося обговорення цього проекту.

Володимир КОРОЛЮК.

У комісіях Верховної Ради України

Комісія Верховної Ради України з питань правової політики і судово-правової реформи розглянула проект Закону України «Про внесення змін до статті 56 Конституції (Основного Закону) України і про внесення змін до статей 235, 236 та глави 31-А Цивільного процесуального кодексу України». Він поданий на розгляд Верховної Ради України з певними змінами і доповненнями.

Запропонований законопроект стосується перш за все посилення права громадян оскаржувати в судовому порядку протиправні діяння органів виконавчої влади і місцевого та регіонального самоврядування, органів об'єднань громадян, службових осіб всіх рангів.

Члени Комісії після обговорення висловилися за те, щоб внести на розгляд Верховної Ради України проект Постанови «Про тлумачення окремих положень статті 28 Закону «Про державний бюджет України на 1994 рік». Даний проект Постанови стосується тлумачення статті 28 в частині, що уточнює механізм справлення податку на добавлену вартість та акцизного збору з імпортних товарів. Депутати вирішили звернутися до Президії Верховної Ради України з пропозицією вважати офіційне тлумачення чинного законодавства виключно прерогативою Верховної Ради України, щоб запобігти подальшим протиріччям у цій сфері.

Проаналізовано проект Постанови Верховної Ради України «Про скасування Постанови Президії Верховної Ради України «Про призначення виборів депутатів Галицької, Залізничної, Личаківської, Франківської і Шевченківської Рад народних депутатів у місті Львові». Народні депутати підтримали даний проект і подадуть його на розгляд Верховної Ради України.

Комісія також розпочала роботу над проектом Закону України "Про внесення змін до статті 47 Закону України «Про вибори народних депутатів» та статті 236 і глави 30-Г Цивільного процесуального кодексу України». Відкладено розгляд питань про проекти Законів України «Про внесення змін і доповнень до глави 7-1 Конституції (Основного Закону) України» та «Про застосування амністії в Україні» у зв'язку з необхідністю їх доопрацювання.

Прес-служба Верховної Ради України.

У фракціях і групах Верховної Ради України

Енергоносій як носій зарплати?

***ПЛАТІЖНА** криза, що охопила левову частку підприємств, це, безперечно, проблема, яка виникла не сьогодні. Однак нині вона поглиблюється. Підприємства не можуть вчасно розрахуватися. Люди ходять на роботу, працюють, намагаються все ж таки виробляти продукцію, але... Все частіше доводиться чути, що заробітної платні не одержують. Виплати зриваються. Ось цю ситуацію коментує член депутатської групи «Єдність» Сергій МИХАЙЛЕНКО:*

— 16 березня Президент України видав Указ № 227/95 про нормалізацію платіжної дисципліни в народному господарстві України. Згідно з цим Указом першочерговими визначено платежі за енергоносії, потім — платежі в бюджет і на останньому місці — платежі заробітної плати. Якщо справді діяти за цим Указом, то майже ніхто не має змоги одержати заробітну плату.

— Що конкретно передбачає Указ: виплатити заборгованість повністю за енергоносії чи поступово чи поступово не сплатити ні до дня видання Указу?

— Якщо, звичайно, є борги, то їх вираховують, безумовно, без згоди платника. І вже нічого не залишиться ні на зарплату, ні на податки.

Тож неважко передбачити соціальний вибух.

Втім, наприкінці минулого року Верховна Рада ухвалила відповідну постанову щодо черговості платежів. У ній на першому місці стоїть зарплата. Звичайно, можна зрозуміти й логіку Указу Президента. Україна — постійний боржник, який ніяк не може розрахуватися за енергоносії. І борг цей постійно зростає. Президент не хоче, щоб одержаний від МВФ кредит був просто проїдений. Адже розрахувавшись, приміром з Росією, кредитом МВФ, ланцюг платежів все одно зростатиме, якщо нагромаджуватимуться суми неплатежів.

— І що ж робити, на вашу думку, в такій ситуації? Не платити зарплату?

— Тоді виробництво зупиниться миттєво. У разі несплати податків у бюджет криза настане не так швидко. А якщо першими сплатити податки в бюджет, то одержать зарплату бюджетні організації та пенсіонери. А от чи вистачить грошей на зарплату підприємствам, котрі й є основні постачальники бюджету, це вже питання. Якщо ж спочатку заплатити за енергоносії, то зовсім не залишається грошей ні на податки в бюджет, ні на зарплату.

Тому я вважаю, що черговість виплат має бути такою: бюджет, зарплата, енергоносії. У постанові ВР, нагадаю, зарплата — на першому місці, далі — бюджет і енергоносії. Та слід врахувати, що надходження в бюджет — це не тільки зарплата, це частково й розрахунок за енергоносії. Адже держава не може розрахуватися, бо саме в бюджеті немає грошей. Звичайно, цих надходжень недостатньо, щоб повністю погасити заборгованість. Вважаю, що неправильно ставити зарплату на перше місце. Керівник шукає можливості якомога більше заплатити, щоб колектив був задоволений. Та коли взяти гроші, перед усім у бюджет, то й зарплату буде виплачено в межах можливості. А підприємства, котрі не мають коштів сплатити за енергоносії, слід просто відключати від споживання. Не платиш за якусь сировину — значить не одержуєш її.

— А чи не здається вам, що йдеться про створення умов для повного збанкрутування підприємств? Люди йдуть з виробництва... І приходить якийсь товстосум, купує це підприємство за копійки...

— Така ідея має право на існування. Та якби закриттям нерентабельних підприємств зайнялися років п'ять тому, постраждало б відсотків п'ять населення (втратило б роботу). Але рік у рік нерентабельних підприємств ставало все більше. І бюджет скорочувався. А зарплату все одно треба було б платити. Тому нині це питання ні за яким варіантом...

— Це не мій варіант, можливо, це чийсь варіант...

—... То все виробництво треба зупинити й чекати, коли його хтось купуватиме. Можна згорнути виробництво, тоді не буде пенсії. Не буде й заробітної плати. Втім, можна поетапно закривати найнерентабельніші підприємства, котрі давно сидять на шиї бюджету, котрі постійно одержують дотації й кредити, і все-таки випускають продукцію, що не користується попитом. Але виникають сумніви, що хтось такі підприємства купить.

— Як на вашу думку, можливо, є сенс залучити капітали банків до фінансування виробництва? Тоді не потрібно було б закривати підприємства, можливо, тоді вдалося б оживити економіку?

— Зараз банки лопаються один за одним. Грошей у них немає, вони дуже добре жили за рахунок інфляції. А нині курс долара не зростає так стрімко. До того ж, Національний банк припинив надання кредитів комерційним банкам, грошей живих не стало. Тому у банків нині немає таких коштів, котрі допомогли б підприємствам стати на ноги.

— Тобто ви вважаєте, що Указ спрямований лише на одне: вилучити гроші підприємств для плати за енергоносії?

— Так. Однак забрати все сьогодні, не уявляючи, що буде завтра, — не можна.

— От ви сказали, що вже є постанова Верховної Ради щодо черговості сплати. І видають Указ. Хоча, як відомо, Президент має видавати укази з питань, не врегульованих законодавством. Це питання врегульоване... Що буде далі?

— Резолюція мітингу в Краматорську вимагає від парламенту накладення вето на цей Указ Президента, бо ним порушується Закон України про підприємство. Та й сама Конституція, бо знімається гарантія виплати заробітної плати за вироблену продукцію. Коли в парламенті ухвалювали постанову про бюджет, йшлося про те, щоб заробітну плату виплачувати першочергово. Але після обговорення прийняли таке формулювання: заробітну плату мають виплачувати згідно з чинним законодавством. Тобто мають виплачувати в першу чергу. А указ — не законодавство, це — нормативний акт. Однак парламент не наклав вето на Указ Президента. І я переконаний, з цього питання у Верховній Раді відбудуться досить тострі дебати. Ось до них і має готуватися група.

Розмову вела
Світлана ПИСАРЕНКО.

Зробивши ставку на національні корпорації, поставимо на ноги економіку

ОСНОВНЕ багатство високорозвинених країн світу — потужні корпорації. Вони — джерело значних доходів. Лише один приклад: щоб купити ту кількість легкових автомобілів, яку за рік продукують автокорпорації Японії, Україні необхідно вирощувати і повністю віддавати свій врожай зернових протягом 17 років.

Хочу зауважити: жодна країна третього світу не має корпорацій, у тому числі такі великі і багаті природними ресурсами, як Індія, Бразилія, Нігерія та ряд інших. Ось чому рівень життя народів цих країн низький.

Корпорації — структури, здатні до саморозвитку, що має велике значення для конкурентної боротьби. Адже ринку технологій не існує, є лише ринок товарів. Для прикладу. У розробці технологій у галузі мікроелектроніки Японія випереджає і країни ЄС, і США. Останні хотіли б купити технології і виготовляти товари такої ж якості, але...

Технологія виробництва забезпечує корпорації «Тойота» продуктивність праці в 2,5 раза вищу, аніж у автокорпорації «Форд». Тому американці хотіли б купити «Тойоту» до останнього гвинтика. Але тоді була б підірвана основа ринкової економіки — ліквідована конкуренція, зміст якої полягає у тому, що на ринку перемагає той, хто пропонує товари дешевші та вищої якості.

1. Трохи історії...

У середні віки ремісники для захисту своїх спільних інтересів об'єднувалися в цехи. Однак організація цехів ще не сприяла розвиткові виробництва. І тоді в Англії вперше організували мануфактуру, в якій використовувалась та ж техніка, але ввели поділ праці. Це забезпечило значне підвищення продуктивності праці. Водночас, як виявилося згодом, мануфактури були здатні до саморозвитку, що сприяло появі фабрик і заводів уже з іншою технікою і технологією. Так відбулася перша промислова революція. Завдяки цьому Англія стала найрозвинутішою державою світу.

Країни, які використали її досвід, також швидко розвивалися. Однак згодом з'явилася необхідність виготовляти більш складну продукцію. Відтак відбулося об'єднання підприємств багатьох галузей промисловості, що спричинило другу промислову революцію. Утворилися корпорації, які здатні саморозвиватися, але вже на іншому, вищому рівні.

Друга промислова революція сприяла швидкому розвитку технологій виробництва, а також дала поштовх розробці принципово нових видів товарів (теле- та відеоапаратури, комп'ютерної техніки тощо). Країни, які пішли цим шляхом, стали іменуватися високорозвинутими.

Галузева структура промисловості колишнього СРСР нагадує середньовічні цехи. Жодна галузь неспроможна самостійно забезпечити свій розвиток, як і ремісничі цехи. Тому в СРСР могла існувати лише командна система управління, яка примушувала певні підприємства чи галузі виконувати певні завдання для задоволення потреб інших галузей. З розпадом командно-адміністративної системи здатність галузевої економіки до розвитку неможлива навіть теоретично.

Корпоративна система економіки спроможна самостійно приймати рішення щодо удосконалення своєї продукції та технології виробництва і, що найважливіше, виконувати їх, адже згоди на це інших галузей чи корпорацій не потрібно.

У межах корпорації не виникає фінансових, банківських чи інших бюрократичних перешкод незалежно від місця розташування заводів корпорації на території держави. Корпораціям не заважають спекулятивні структури, адже у стосунках між виробництвами корпорації банки і посередницькі структури усуваються. Постачання комплектуючих, сировини, напівфабрикатів тощо відбувається без перешкод. Саме тому їхня продукція дешева, а відповідно, і конкурентоздатна.

2. Напрями реформи

Сьогодні українська промисловість може розвиватися кількома шляхами.

Один з них — відновити галузевий принцип економіки і адміністративну систему для її управління, інший — реалізація рекомендацій доморощених економістів і фахівців з МВФ. Є й третій шлях — створювати потужні корпорації.

Про перший і третій шляхи ми вже говорили. Для нас важливо зрозуміти, яку мету ставлять представники західних держав та контрольованих ними міжнародних організацій перед нами. Для цього варто звернутися до звіту відомого економіста Дж. Сакса, який він оприлюднив у журналі «The Ekonomist». У заключній його частині, зокрема, стверджується: «Радикальні економічні реформи і надання фінансової допомоги не створять чудес. Але вони породжують більшу надію на зміцнення демократії і економічних перетворень у новій співдружності. Це дозволить покінчити з гіперінфляцією та дефіцитом бюджету, заохотить розвиток сотень тисяч підприємств нового малого приватного бізнесу і дозволить організувати базу для швидкого росту експорту, основаного на вільній конвертації. Значні потреби підвищення ефективності промисловості та її реструктуризації будуть залишені на роки, навіть десятиліття після того, як колишній Радянський Союз згорне масштаби своєї великої індустрії і зокрема військових заводів».

Як бачимо, завдання розбудови нашої економіки не ставиться. Вочевидь, при створенні потужних корпорацій підтримки нам очікувати нізвідки. І нічого дивного у тому немає, адже ніхто не сприятиме появі конкурентів. Однак зазначається, що реструктуризація нашої економіки — справа необхідна, але... через десятиліття.

Коротко варто зупинитися на основних положеннях пакета реформ від Міжнародного валютного фонду. Нам пропонуються: приватизація державного майна, жорстка монетаристська політика, ліквідація бюджетного дефіциту, вільні ціни, вільна торгівля, у тому числі зовнішня, вільний ринковий курс валюти. Але втілення у життя цих положень не сприяє утворенню нових джерел доходів, а отже, і росту економічного потенціалу країни.

Ринкові відносини насамперед передбачають безперервну конкурентну боротьбу. Сучасний жалюгідний стан нашої економіки — результат поразок у цій боротьбі. Національні корпорації — грізна зброя в економічній конкуренції, а тому вони постійно знаходяться в полі зору своїх суперників. Наприклад, відомі факти, коли іноземці скуповували акції німецьких корпорацій. Понад десять років тому повідомлення про те, що фірма «Мерседес-Бенц» належить громадянам іншої держави, викликало скандал у ФРН. Щоб повернути втрачене, довелося докласти чимало зусиль. Нещодавно виявилося, що фірма «Опель» уже не німецька. Понад те її акції скуповували таємно. Ця операція здійснювалася тривалий час і розпочалася ще до другої світової війни.

Праця без прибутку — перший етап поразки у конкурентній боротьбі. А можуть відбутися і більш небезпечні процеси.

Фірма «Фольксваген» заволоділа значною частиною акцій чеської автокорпорації «Шкода». Можливо, чеський уряд продав ці акції з надією на інвестиції для модернізації свого виробництва. Але не так сталося, як гадалося. Керівництво «Фольксвагена», замість модернізації чеського виробництва, різко розкритикувало якість найбільш відповідальних вузлів вироблюваних автомобілів і... запропонувало виробляти їх у себе, в Німеччині. Якщо «Фольксваген» здійснить задумане, то зруйнує промисловий потенціал суперника, а заодно витіснить його з ринку збуту.

Отже для успішної конкурентної боротьби необхідні державні системи політичного та економічного захисту корпорацій. У Франції майже усі великі корпорації — державні, а тому їхні акції купити без дозволу уряду неможливо. У Німеччині в управлінні підприємствами беруть участь так звані робітничі бригади. Однак ця система ненадійна. Найбільш досконала система організації роботи корпорації існує в Японії.

Те, що Україна — держава з розвиненою промисловістю, зайвий раз доводити не треба. Є всі підстави і можливості швидко стати високорозвиненою країною завдяки створенню корпорацій.

3. Про можливі шляхи утворення корпорацій

Корпорації можна створювати, не охоплюючи повністю навіть окремих галузей, що усуває загрозу хаосу економіки. Невеликі кошти, необхідні для їх організації, можна концентрувати і почергово спрямовувати на розвиток корпорацій.

Корпорації можуть з'являтися з ініціативи окремих підприємств, які починають виготовляти необхідну продукцію для економічного виживання. Ця форма організації називається «способом павука», адже підприємство багатьма ногами стоїть на виплетеній економіко-виробничій павутині. Перевага цього способу — значний імунітет проти економічних негараздів. Так утворювалися корпорації у високорозвинених країнах світу. «Корпорації-павуки», які виробляють усе — від голки до автомобілів, — діючі експонати історії. «Спосіб павука» насамперед сприяє збереженню існуючого виробничого потенціалу підприємств.

Корпорації можуть утворюватися об'єднанням приватизованих підприємств. Але, оскільки за цієї умови зберігається ймовірність участі іноземного капіталу у найкращих наших підприємствах, то цей шлях не найкращий. Іноземний капітал зробить усе, щоб запобігти появі на ринкові іще одного конкурента, а самі корпорації перетворяться на ньому, як «полохливі зайці».

Саме тому для утворення конкурентоздатних корпорацій потрібна відповідна державна політика, аби заохотити підприємства до об'єднання у відповідну структуру. Однак вона не повинна допустити появу на внутрішньому ринкові монополістів.

Загрозливе падіння виробництва в Україні не дозволяє очікувати зменшення рівня інфляції, якщо не торгувати національним багатством, що, одначе, матиме тимчасовий ефект. Для подолання цієї диспропорції варто використати такий сильний стимул, як приватизація. Якщо її застосувати щодо існуючого державного майна, то не доводиться очікувати створення нових основних фондів. Якщо ж її застосувати щодо новоствореного майна, то заохочуватимуться процеси нагромадження капіталу, а отже, і розвитку економіки держави. Тобто приватизуватися повинні насамперед нові виробництва та технології, впроваджені на цих корпораціях, і прибуток від них. Освоєння нових технологій може відбуватися за рахунок різних джерел: відрахування частини прибутку за умови ефективного використання державної частки майна підприємств; за рахунок доходів, отриманих від понад нормованої «праці на себе» співробітників корпорації, як це практикується в Японії; створення працівниками нових виробництв.

У пропонованій концепції приватизації громадяни України власною працею створюють собі капітал, від якого вони почнуть отримувати прибутки. За такої умови розвитку виробництва не перешкодить навіть інфляція. І тоді, чим інтенсивніше розвиватиметься корпорація, тим більші доходи будуть отримувати її співробітники. Ця модель близька до японської моделі корпорацій, у яких заробітна плата збільшується із зростанням стажу роботи працівника, і що, по суті, є дивідендом від створеного ним капіталу. У корпораціях європейських держав можна пропрацювати все своє життя і не заробити ані крихти майна. У даному випадку ж капіталом володітиме той, хто краще і більше працює, що відповідає ментальності нашого народу і має неабияке значення для успіху.

Для прикладу вважаю за доцільне навести рівень доходів працівників різних категорій японської металургійної корпорації «Ніппон Кокан Корпорейшн». Так, працівник, який щойно прийшов на підприємство, отримує за місяць 100—120 тисяч ієн, робітник віком біля 50 років і значним стажем праці — 500—600 тисяч ієн, керівники науково-дослідного та виробничого (цеху) підрозділів — 2,0 мільйони ієн, керівники науково-дослідного центру (інституту) чи окремого виробничого підрозділу (заводу) фірми — 8,0 мільйонів ієн. Молодий спеціаліст після закінчення вузу отримує зарплату, як і початкуючий робітник, — 100—120 тисяч ієн. Якщо ж він не приймає активної участі у розробці нових технологій або випуску нової продукції, то його доходи ростуть, але... так само, як і у робітника.

Під час мого перебування в цій корпорації автомобіль «Ніссан» останньої моделі коштував 2,0 мільйони ієн, «Тойота» — 1,7 мільйона, а «Хонда» — 1,3 мільйона. На подібній металургійній корпорації у Західній Європі платню робітників і службовців можна порівнювати не з кількістю автомобілів, які вони можуть придбати за неї, а з кількістю пар взуття, комплектів одягу, відеоапаратури тощо.

4. Як захистити державні інтереси

Органам влади варто розробити надійні економічні важелі впливу на корпорації. У випадку діяльності, яка суперечить інтересам України, безгосподарності держава може здійснювати інвестиції у корпорації для збільшення дольової участі в їхньому капіталі з наступною зміною кадрової політики.

З цією метою вона створює довірчі (акціонерні) товариства, які здійснюватимуть капіталовкладення у певні проекти. Отож, отримають змогу вкладати свої кошти співробітники бюджетної сфери та інші громадяни України. Державний контроль довірчих товариств гарантував би безпеку вкладів громадян.

Одна з проблем — забезпечення керованості корпораціями. Цьому служить фондова біржа, де продається невеликий відсоток акцій корпорацій (від 0,5% до 3%). Ці акції купуються і продаються фізичними чи юридичними особами без права виносу їх за межі біржі, як золото на біржі США. «Живих» акцій не повинно існувати взагалі. Такий порядок усуне можливість їх таємного скуповування та махінацій з ними.

На біржі фіксується кількість контрактів, розміри капіталовкладень та інші показники, які характеризують активність корпорацій. Отож, фондова біржа виконує необхідні функції і є важливим інструментом забезпечення безпомилкового керівництва промисловістю.

***

Уже сьогодні можна створити чимало корпорацій з повними технологічними циклами виробництва. Ніхто з громадян України, бажаючих і здатних працювати, не повинен бути позбавлений права і можливості ставати власником капіталу, тобто володіти джерелом багатства. Якщо ми хочемо стати високорозвиненою державою з відповідним їй рівнем життя народу, то мусимо організовувати своє виробництво і економіку так, як це зроблено в передових країнах світу.

Олександр РАДКЕВИЧ,
кандидат технічних наук.

У номер

● *Чернівці*

Семеро фронтовиків з однієї хати

Виконком сільради села Малий Кучурів Заставнівського району Чернівецької області ухвалив назвати центральну вулицю на честь братів-фронтовиків Негричів.

Сімох хлопців з цієї багатодітної буковинської родини було призвано до лав Червоної Армії на боротьбу з німецько-фашистською навалою. П'ятеро з них — Іван, Ілля, Василь, Дмитро і Костянтин полягли смертю хоробрих.

Вулицю увінчає меморіальна дошка в пам'ять про братів- фронтовиків.

● *Черкаси*

Головний переможець — Пам'ять

У Черкасах проходить заключний тур Всеукраїнського фестивалю радіопрограм, присвячений 50-річчю Великої Перемоги. 28 програм севастопольської і криворізької міських, Республіки Крим, обласних телерадіооб'єднань представили свої роботи на фестиваль.

— Складним буде завдання журі, — сказав секретар оргкомітету фестивалю О. Куракса, — визначити лауреатів і призерів. Але головний його переможець чітко визначений — це Пам'ять.

● *Ковель*

Вшанувати живих і пом'янути загиблих

Нині у місті мешкає 2300 учасників Великої Вітчизняної війни, з яких 15 — безпосередні визволителі Ковеля. Працює організаційний комітет з підготовки та відзначення 50-річчя Перемоги. До кожного учасника війни, солдатської вдови, — зауважує голова міськради Анатолій Семенюк, — особлива увага. Можна з певністю сказати, що День Перемоги над фашизмом для всіх жителів міста стане великим святом. Так, восьмого травня в місті буде відкрито пам'ятний знак усім жертвам другої світової війни. В цій акції візьмуть участь ветерани з Росії, Білорусі, Польщі та Німеччини.

На старих цвинтарях впорядковуємо могили. І не тільки ті, де поховані наші солдати. На старому цвинтарі в Ковелі ми впорядкували і могили німецьких солдатів, поставили спеціальний знак.

У травневі дні вперше в місті відбудеться міжнародний фольклорний фестиваль, у якому візьмуть участь колективи з Греції, Німеччини, Югославії, Фінляндії, Італії, Білорусі. Шість фольклорних ансамблів Ковеля теж готують до Дня Перемоги нові програми.

● *Київ*

Замість концерту — чорне полотнище

Учора на майдані Незалежності провів свою традиційну «чорнобильську» акцію український «Грінпіс». О 8-й годині ранку його активісти повісили велике чорне полотно на місці, де колись стояв з революційними солдатами й матросами Ленін, а нині міняють один одного рекламні щити. Під полотнищем було закріплено напис: «Пам'ятай Чорнобиль». Перехожим роздавали листівки.

Ця акція відбулася замість запланованого «Грінпісом» концерту пам'яті жертв Чорнобиля — в його проведенні на майдані «зеленим» відмовила київська влада.

● *Полтава*

Смачна, корисна і екологічно чиста...

Саме так говорять про соняшникову олію, виготовлення та розлив якої здійснюється цілодобово у цеху розфасовки акціонерного товариства «Полтавський маслоекстракційний завод». Цей підрозділ підприємства був створений рік тому полтавськими спеціалістами спільно із польською фірмою «КАМА- ЛТД». На встановленій тут спеціальній автоматичній лінії запашна продукція розливається у поліетиленові фляги, що виготовляються у цьому ж цеху.

Урожай-95

Будемо з хлібом

Так вважають усі механізатори колективного сільськогосподарського підприємства «Бузьке», що в Арбузинському районі. На всіх полях господарства добре зійшла озимина, на яку роблять основну ставку хлібороби південної області. Попри всі трудноші голова КСП «Бузьке» В. Олійник зумів забезпечити всі бригади пальним, насінням, мінеральними добривами. У господарстві вже закінчили підготовку грунту під кукурудзу та буряки. Ці культури також мають дати непоганий урожай.

— Головне, що люди настроєні взяти великий врожай, — каже В. Олійник. — Механізаторам не треба давати вказівку, бо це висококваліфіковані спеціалісти, з якими приємно працювати.

На знімку: механізатори Едуард Тофан (ліворуч) та Микола Коваленко закінчують підготовку грунту під сівбу буряків.

Фото Олександра КРЕМКА.

СХОЖИЙ НА РИС, АЛЕ СМАЧНІШИЙ

В Інституті зрошуваного землеробства Української академії аграрних наук, що в Херсоні, завершилися дослідження з вивчення перспектив вирощування на півдні України сорізу. Що за новинка? Спробуйте сорізну кашу. Схожа на рис, але смачніша. Крупа містить 74 — 80 відсотків крохмалю, 11 — 14 відсотків білка, чимало незамінних амінокислот, зокрема лізину. Із зерна можна виготовляти борошно для пряників і бісквітів, висококісні комбікорми. Придатне воно і для виробництва пива. У Молдові, де було виведено цю культуру, вже налагоджено лінію з приготування консервованого сорізу з м'ясом. Там же сорізову крупу широко використовують і для дієтичного та дитячого харчування.

Як показали досліди, хоч соріз і схожий на рис, але для його вирощування не потрібні складні зрошувальні системи, стічні води яких забруднюють моря й річки.

Росте він як звичайна зернова культура. Рослини мають висоту 80 — 120 сантиметрів, вегетаційний період триває від 85 до 117 днів. Його легко збирати звичайними комбайнами. Але найважливіше те, що ця культура посухостійка. Так, на Херсонщині торік соріз дав без поливання втричі більший урожай, ніж кукурудза. При зрошенні можна одержувати понад 80 центнерів зерна з гектара, на богарних землях — по 35 центнерів. Учені радять господарникам почати освоєння нової культури.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Проблеми птахівництва

Не варто дражнити гусей,

або Як врятувати галузь

Не так давно у восьми колгоспах Криму було створено промислові гусячі ферми. За всіма вимогами науки та передового досвіду. З однією лиш вадою — адміністративно-наказовим шляхом без урахування конкретних умов та належних економічних розрахунків. Хвиля перебудови швидко підмила слабке коріння галузі, й невдовзі вона занепала.

Уявімо собі м'ясний відділ продовольчого магазину. Іде жвава торгівля бройлерами, тушками качок. Покупцеві пропонують індичку, гуску. На гурмана чекають розфасовані перепілки. Поруч гора яєчних лотків...

Чи це бува не сон? — може закинути читач. Аж ніяк. Таке було. І зовсім недавно. На жаль, минулося.

Не дражнитиму гусей, але за нинішньої ситуації вважаю доречним дещо пригадати з того недалекого минулого, щоб тверезо оцінити сучасне та зазирнути в майбутнє.

Так, приміром, до 1989 року виробництво харчових яєць становило 1,1 мільярда штук, а м'яса птиці — 81 тисячу тонн на рік. На кожного кримчанина припадало тоді 31 кілограм м'яса при потребі 16—17 кілограмів і близько 300 штук яєць, що також перевищувало норму. Вистачало для всіх, і навіть за межі Криму вивозили чимало.

Виробництво розвивалося не лише на широкій промисловій основі, а й за активної участі науки. З розвитком галузі радгосп набув статусу державного племптахозаводу. Через племпродуктори ми забезпечували не лише Крим, а й увесь південь України племінними яйцями та частково добовим молодняком.

Спад почався 1990 року. Нині ж птахівництво дійшло до краю. Виробництво м'яса зменшилося порівняно з 1989 роком у дев'ять разів, харчових яєць — у 2,5 раза. Жорсткі кризові лещата загальновідомі. Щодо птахівництва, то навіть у теплому Криму енергомісткість стала непосильною для галузі, а кормову базу підірвало порушення економічних зв'язків між постачальниками та споживачами. Адже птахівництво регіону розвивалося завдяки привізним кормам.

Така загальна загроза для галузі. Ще більшою мірою вона стосується племінного птахівництва, яке конче треба зберегти, щоб не втратити основу — селекційно-племінне ядро.

Вважаю, що в нашої держави такі можливості є, навіть без значних капітальних вкладень. Треба лише розв'язати питання виробництва комбікормів для племптахозаводів. Їх у Криму два — наш та ще один м'ясного напряму. Бо той корм, який доводиться завозити, не годиться. У ньому 60—70 відсотків ячменю, 9—10 протеїну та відсутність будь- яких вітамінів. Але комбікормові заводи та їх керівники не винні. Просто нема сировини, її ні за що купити, бо ми, споживачі, заборгували. Наш борг обчислюється мільярдами. Таки гроші винні і нам наші споживачі. Отаке зачароване коло. Потрібні річні кредити не під 250—350 відсотків, а пільгові. Вони необхідні не лише для закупівлі комбікормів, а й для інших невідкладних потреб. Зокрема, для заміни технологічного устаткування, що вже виходить з ладу.

Ще одна проблема: постачання фермерських та індивідуальних господарств колгоспників, робітників радгоспів і сільського населення. З цим завданням ми успішно справляємося, але так звана лібералізація цін до краю підвищила собівартість добового молодняка, що не по кишені споживачеві.

Чи ж сидимо ми склавши руки? Ні. Протягом останніх років купуємо у Ставрополі дуже ефективні вітамінні добавки, незважаючи на досить високі ціни. Але маємо таку мороку, як митні бар'єри. Потрібно стільки різних документів, що просто жах. А все через недосконалі закони.

Звичайно, все це відомо у вищих ешелонах влади, але крім співчуття та розуміння потреб галузі практично ніякої допомоги.

Михайло ДОРОХІН,
директор держплемптахозаводу імені Фрунзе Сакського району Автономної Республіки Крим.

Місячний календар

Найсприятливіші дні для сівби і садіння у травні

1, 4, 6, 31 — салат, капуста
4, 5, 6, 31 — петрушка на зелень, селера, шпинат, огірки
з 11 по 14 — баклажани, боби
11, 14 — гарбузи, кабачки
13, 14 — перець, томати, часник
з 13 по 16 — цибуля
з 16 по 18 — картопля
17, 18 — ріпа, редиска, бруква
17, 18, 21, 22, 23 — буряки.

ЦІНИ НА ОСНОВНІ ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ НА РИНКАХ УКРАЇНИ

Базарний день (23.04)	Яловичина	Свинина	Кури	Сало	Яйця (десяток)	Олія	Масло вершкове	Сметана	Сир жирний	Картопля	Часник	Морква	Цибуля	Яблука
Черкаси	180	250	350	150—160	50—60	90	460	180	180	20—30	150—170	30—40	30	100—150
Кіровоград	220	260—280	450—500	130	70	90	400	—	130	35	400	90	35	150
Хмельницький	220	350	400	150	70	120	450	160	100	20	300	50	50	120
Суми	160—400	250—450	—	160—180	60—70	120	450	180—200	—	25	—	—	25—30	120—170
Київ, Лук'янівський ринок	280—300	300—350	300—350	140	90	110	500	200—250	160—200	30	—	30—35	50	100—150

Як стати власником

ПРИВАТИЗУЙ СВОЮ КВАРТИРУ!

Хмельницька область — одна з небагатьох, де темпи приватизації значно вищі, ніж загалом у державі. Приватизацією житла в обласному центрі міськвиконком доручив комплексно займатися бюро технічної інвентаризації, яке очолює Віталій ХОПТИНЕЦЬ.

— Відомо, що в ощадних банках на кожного громадянина відкрито житлові чеки для приватизації вже наданих квартир. Вартість одного чека — 420 тисяч карбованців. У рахунок таких чеків безоплатно передається житлове приміщення, яке за площею не перевищує 21 кв.метр на кожного мешканця квартири плюс 10 кв. метрів на всю сім'ю. Який є надлишок житлової площі, за кожний квадратний метр сплачується 17,5 тисячі карбованців. (Тепер порівняйте: нині УКБ міськвиконкому за квадратний метр житла бере понад 20 мільйонів). Для прикладу розглянемо два варіанти. «А» — коли у квартирі площею 50 кв. метрів проживає 3 члени сім'ї і «Б» — коли на тій самій площі мешкає одна людина. У варіанті «А» на одну сім'ю нормативною є площа у 73 кв. метри тобто надлишку немає. У цьому випадку належить знати, що 385 тисяч карбованців невикористуваних коштів від трьох чеків можна ще використати на приватизацію державного майна. Варіант «Б» вимагає доплати за надлишок площі у сумі 332,5 тис. крб.

— А чи всі громадяни сплачують надлишок площі?

— Не всі. Незалежно від розміру загальної площі безоплатно передаються у власність однокімнатні квартири та помешкання ветеранів, інвалідів першої та другої групи, багатодітних сімей та деяких інших категорій громадян.

— А який же сам механізм приватизації, чи довго чекати і що для цього потрібно?

— Людина, що збирається приватизувати житло, подає у наше бюро тільки довідку з ЖЕКу про прописку і склад сім'ї. А решту вже готує наше бюро і протягом місяця видає документи. Такі послуги коштують 650 тисяч карбованців. Якщо ж комусь потрібно приватизувати житло невідкладно, протягом трьох днів, то це коштуватиме дещо дорожче — 1950 тисяч. Але ж якщо врахувати сьогодні дійсну вартість житла, то ці гроші можна вважати символічними. А приватизовувати житло вигідно і необхідно, бо хтозна чи у майбутньому власником вашої квартири не стане якась недержавна структура чи взагалі приватна особа. Чого не буває!

Розмову вів **Михайло ВАСИЛАШКО.**

Хмельницький.

Проекти

Шість будинків за облігаціями

Державна корпорація «Київміськбуд» має намір розпочати продаж житлових облігацій. За виручені гроші буде збудовано 6 крупнопанельних будинків біля станції метро «Осокорки».

Таким чином, за словами першого віце-президента корпорації Станіслава Сташевського, будуть віднайдені кошти для завантаження будівельних потужностей.

Проект виглядає дуже привабливо. «Київміськбуд» має у розпорядженні землю під забудову. Викуповувати квадратні метри через придбання житлових сертифікатів можна поступово. Визначено й терміни закінчення будівництва — четвертий квартал майбутнього року.

Фінансове забезпечення проекту бере на себе банк «Аркада», який засновано будівельними трестами. Облігації ще не надійшли у продаж, а керівництво корпорації пообіцяло, що ціни на житло за облігаціями будуть нижчі від ринкових.

Актуальне інтерв'ю

Продавець і покупець грають не за правилами

Споживчий ринок України сьогодні такий багатоликий, різноманітний і криміналізований, що законодавство вже не встигає за негативними тенденціями в його розвитку. В одній із столичних фірм, наприклад, вилучили два електронно-касові апарати. Один призначався для податкової інспекції, другий — для реалізації неврахованої продукції. Із згадки про це і розпочалася розмова з головою Держкомітету в справах захисту прав споживачів Владиславом ЄРМАКОВИМ.

— Владиславе Кузьмовичу, чи означає це, що в питанні підготовки нормативної бази недопрацьовує і ваше відомство?

— Судіть самі. Тільки минулого року Держкомітетом підготовлено 19 нормативних актів, які регулюють поведінку і продавців, і покупців. Гадаю, за умов кризи і повсюдного правового нігілізму неадекватність рівня законодавчої бази бурхливим змінам на споживчому ринку навіть закономірна. Не встигаємо — значить, треба працювати більш пліднo. Хоча статистика минулого року і першого кварталу поточного говорить про те, що не сидимо склавши руки: тимчасово зупиняли реалізацію продукції на 8,7 тисячі підприємств.

— Раніше такого собі не міг дозволити навіть Комітет народного контролю...

— Авжеж. Багато що вирішує надане нам Верховною Радою право застосовувати економічні санкції проти тих підприємств які систематично реалізують на споживчому ринку неякісну продукцію.

— До речі, згідно з Законом «Про захист прав споживача» будь-який товар за відсутності гарантійного терміну підлягає заміні на доброякісний протягом першого півріччя. Однак, на думку багатьох, це не стосується вітчизняної складної побутової техніки. Чому?

— Знову ж через виробничу кризу. Львівське ВО «Кінескоп», приміром, заборгувало за гарантійним обслуговуванням на споживчому ринку 35 тисяч кінескопів. Споживачів не має цікавити, чого там не вистачає: російських комплектуючих чи вітчизняних потужностей, однак ми не можемо не зважати і на об'єктивні труднощі.

— Владиславе Кузьмовичу, тоді зупинимося на суб'єктивних. Наш ринок сьогодні по кишені далеко не всім, але нас щодня на ньому обраховують на сотні мільярдів карбованців. Між тим, адміністративне покарання за ошукування покупців — від 30 до 50 мінімальних заробітних плат. Тобто мінімум штрафу нечистий на руку продавець відшкодує за півгодини торгівлі апельсинами.

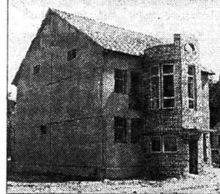
— Справді. Це зайвий раз підтверджує, що за умов інфляції треба частіше повертатися до заходів громадянсько-адміністративного впливу на учасників споживчого ринку. На жаль, ми досі не маємо належного контролю за проникненням на споживчий ринок недоброякісного імпорту. Можу з цього приводу навести приклад минулого року, коли нам вдалося покласти край реалізації небезпечної для здоров'я дітей жувальної гумки україно-турецького СП «Укент» зі штаб-квартирою в Броварах. Ви, мабуть, багато чули про підпільні цехи з розливу так званих вірменських і азербайджанських коньяків. Нещодавно аналогічна історія трапилася з молдавським коньяком «Белый аист». Ніде правди діти: непривабливе обличчя у нашого споживчого ринку. Та всі ми цей ринок створюємо і, значить, за нього відповідаємо. До речі, підписавши Керівні принципи ООН щодо захисту прав споживача, ми пообіцяли це не тільки співгромадянам, а й світовому співтовариству.

Сергій ВУСАТИЙ.

Як взяти позику

Я б собі купив хату, а ще краще — збудував

На Закарпатті позики на індивідуальне будівництво чи купівлю житла, дачі, спорудження гаража видає єдине управління Ощадбанку «Україна». І то лише своїм вкладникам.

Теоретично кожен з них за наявності відповідних документів може отримати кредит на забудову, придбання житла з надвірними спорудами до 75 відсотків їх вартості, але не більш як 80 мільйонів карбованців. Строком на 10 років під 120 відсотків річних.

На капітальний ремонт індивідуальних житлових будинків, а також спорудження надвірних приміщень для утримання худоби можна отримати не більш як 60 мільйонів карбованців строком на 5 років. На придбання садових будинків, будівництво гаражів, викуп квартири в особисту власність, внесення першого внеску до ЖБК, а також на господарство сімейним студентам Ощадбанк «Україна» може виділити до 50 млн крб. строком на 3 роки.

Крім цього, існують і так звані позики на невідкладні потреби: весілля, придбання меблів, холодильника тощо. Сума кредиту тут не перевищує шести мінімальних окладів строком до 2 років під 160 відсотків річних.

Торік Закарпатське обласне управління Ощадбанку «Україна» видало різних коротко- і довгострокових кредитів 64 позичальникам на загальну суму 5 мільярдів 816 мільйонів карбованців, у тому числі на індивідуальне будівництво — 2,5 мільярда. У першому кварталі цього року ці показники становлять відповідно 4 мільярди 279 мільйонів і 2 мільярди 163 мільйони карбованців.

Проте, прочитавши ці рядки, не поспішайте до Ощадбанку. Бо всі наведені вище види позик видають лише з вкладів громадян. А їх, як відомо, останнім часом не густо. Чи не тому, скажімо в Ужгородському районі, позиками Ощадбанку цього року не скористався жоден забудовник.

— Усі згадані позики — збиткові, — каже начальник Закарпатського обласного управління Ощадбанку «Україна» Юрій Барна. — Перекриваємо їх здебільшого за рахунок міжбанківських кредитів.

З цим солідарна й директор Закарпатського відділення колишнього Агропромбанку, а нині просто АКБ «Україна» Марія Вакарова.

— Торік видавали кредити під індивідуальну забудову по 36 мільйонів карбованців строком на 25 років, — каже Марія Іванівна. — Уявіть собі, що з них залишиться за теперішньої інфляції. Тому цього року таке кредитування припинили.

Тож не бачити мені хати, як свої вуха.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

Курси валют

	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Кіровоград	151	94	31 крб.	156,4	100	33 крб.
Черкаси	150	106	28 крб.	155	110	31 крб.
Сімферополь	150—153	100—106	31 крб.	153—156	107—110	32—34 крб.
Хмельницький	153—155	105—113	27—29 крб.	157—158	113	32—39 крб.

У номер

● *Київ*

Без екстремізму та фашизму

Делегації десятьох країн світу, у тому числі Росії, США, Ізраїлю, беруть участь у міжнародному триденному конгресі «За мир без екстремізму та фашизму», відкритому в столиці України 26 квітня. Під час роботи конгресу заплановано ряд культурних та політичних акцій. Його учасники мають намір звернутися до урядів країн світу й до ООН із закликом до загальної заборони фашизму та екстремізму. Для об'єднання демократичних сил світу буде створено Міжнародний антифашистський комітет.

● *Москва*

Мораторій на вісімнадцять днів

Віце-прем'єр РФ С. Шахрай повідомив, що підготовлено указ Президента Росії про мораторій на бойові дії у Чечні з 27 квітня по 15 травня. За його словами, можливо, за цей час «вдасться реалізувати миротворчу ініціативу та покласти край чеченській кризі».

Прес-служба уряду РФ повідомила, що 25 квітня у Грозному під головуванням керівника територіального управління федеральної виконавчої влади в ЧР М. Семенова відбулася нарада, на якій розглядали факти правопорушень з боку військовослужбовців РФ: мародерство, грабунки та знущання з мирного населення.

● *Анкара*

Армія повертається додому

Туреччина вивела з північних районів Іраку 20 тисяч своїх солдатів, які брали участь в операціях з ліквідації баз бойовиків Курдської робітничої партії. Про це повідомив у місті Діярбакир офіційний військовий представник.

Турецькі війська чисельністю 35 тисяч чоловік були введені до Іракського Курдистану 20 березня з рамках широкомасштабної операції для «викорінення курдського тероризму». На початку квітня Анкара відкликала 3 тисячі військовослужбовців. Після другого виведення на території Іраку залишилося близько 12 тисяч турецьких солдатів. За деякими даними, військове командування Туреччини запропонувало керівництву своєї країни закінчити виведення військ до середини травня.

● *Бухарест*

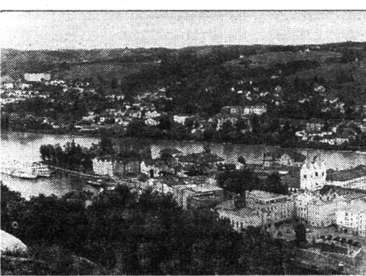
Румунія збирає землі?

Голова румунської Національної ради територіального відновлення Мірча Друк повідомив, що з 30 червня по 2 липня цього року в румунському місті Яcси відбудеться перший світовий конгрес біженців — уродженців Бессарабії, Північної Буковини, Герцаївського краю і Придністров'я. На конгрес також запрошені представники союзів і фундацій біженців з різних країн світу. Головну скрипку на конгресі гратиме національна партія Територіального відновлення Румунії. Мова йтиме про повернення Румунії її колишніх повітів Герцаївського краю та Зміїного острова (вся площа становить понад 50 тис кілометрів).

● *Тирасполь*

Лебідь став безробітним

Генерал-лейтенант Олександр Лебідь повідомив, що має намір піти з посади командувача 14-ої російської армії через заплановану реорганізацію її управління. Генерал Лебідь наголосив, що, відповідно до директиви міністра оборони Росії, управління 14-ої армії, яка все ще дислокується у Придністров'ї, більше не буде. Це означає, за висновками Лебедя, що він стає безробітним.

РАЙ ДЛЯ ДУШІ

Німеччина. Пассау — невелике німецьке місто на кордоні з Австрією. Щонеділі та у дні свят його населення збільшується щонайменше втричі. Сюди приїжджають відпочивати заможні австрійські громадяни.

На знімку: ось воно, старовинне містечко на берегах Дунаю.

Фото Ігоря ВАЙНШТЕЙНА (ІТАР-ТАРС).

Указ на вибори чи кінець демократії?

ОБРАНА тактика — найкращий вихід, якщо президент не зацікавлений, щоб новий парламент коли-небудь був обраний. Так можна прокоментувати укази президента Республіки Білорусь (РБ) Олександра Лукашенка, що їх він видав напередодні нових парламентських виборів, призначених на 14 травня.

30 березня президент Білорусі підписав указ «Про забезпечення рівних можливостей громадян під час підготовки і проведення виборів депутатів ВР РБ», яким практично поставив під сумнів закон республіки про вибори депутатів. Кандидати на місце у парламенті (а їх більш як 2000) фактично постали перед вибором: чим керуватися? Конституційним актом, який хоч і передбачає мажоритарну систему, але не відмовляє партіям і рухам у праві підтримувати своїх кандидатів під час виборів, чи указом, що не тільки обмежує можливості кандидатів, які мають найбільші шанси на перемогу, але погрожує адміністративною та кримінальною відповідальністю за його порушення.

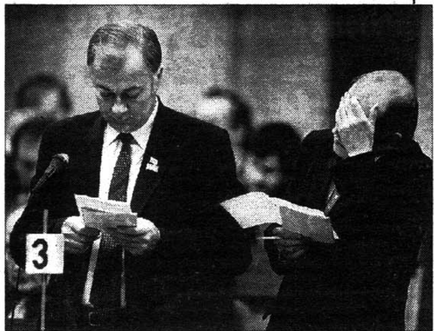
Лідер Білоруського Народного Фронту З. Позняк вважає, що текст указу обов'язково зацікавить Комітет з прав людини ООН, особливо пункт, який вимагає (цитуємо): «... заборонити пряму або опосередковану участь політичних партій, громадських організацій, підприємств, закладів, організацій та громадян РБ (а також іноземних — Н.Ф.)... у фінансуванні та наданні іншої матеріальної допомоги виборчій кампанії кандидатів у депутати...» і заперечує закон про вибори. У разі порушення цього пункту кандидат може втратити право обиратися, комерційне підприємство — вести свою діяльність, юридична особа — виконувати професійний обов'язок.

Якщо ж зважити, що на проведення передвиборної кампанії на кожного кандидата бюджет виділяє 600 тис. рублів (близько 55 доларів), то без сторонньої підтримки жодному із кандидатів не вдасться перемогти. Мало того, за умов дорожнечі, яка не оминула і Білорусь, на виділені гроші неможливо навіть програмних листівок надрукувати. Тому може статися, що дехто з громадян і не знатиме, що в його країні відбуваються парламентські вибори.

Але парадокс полягає у тому, що вибори... відбудуться. Навіть якщо виборець дізнається про них просто на виборчій дільниці. Річ у тім, що 14 травня, з ініціативи О.Лукашенка, пройде і референдум, на рекламу якого кошів, безсумнівно, не шкодуватимуть. В останні дні роботи Верховна Рада РБ з великими потугами, з кількох спроб і не без ексцесів (депутати з опозиції, які на знак протесту проти референдуму оголосили голодування, були зі зґвалом... Президента побиті кийками і викинуті з Будинку уряду, де відбувалися пленарні засідання) схвалила чотири питання, з яких громадянам Білорусі доведеться визначитися. А саме: надання російській мові статусу державної нарівні з білоруською, щодо економічної інтеграції з Росією, нової (старої радянської) символіки та щодо права президента розпускати парламент. Останній пункт матиме тільки дорадчий характер. Але досить дивно він сприймається напередодні виборів. Нова ВР ще не сформована, а президент уже домагається права її розпускати.

То що було раніше: курка чи яйце? Хто має право першого голосу: Президент чи Закон? У світі прийнято вважати, що останній. Але керівник РБ з тим не погоджується, і сила нині на його стороні.

Наталя ФІЛІПЧУК.

На знімку Сергія ГРИЦА: екс-депутати від опозиції Л. Борщевський та Є. Глушкевич.

ЗА ЩО ГИНУТЬ РОСІЙСЬКІ СОЛДАТИ У ТАДЖИКИСТАНІ

Владу віддають «надійному хлопцеві»

У Худжанті сталося те, що мало статися. До влади прийшло нове керівництво, яке представляло Народний фронт. Спікером було обрано, за словами Сафарова, «надійного хлопця» — колишнього парторга і директора радгоспу Емомалі Рахмонова. Сесія закінчилася «дастарханом миру», за спільним пловом усі присягались забути образи і відмовитися від помсти. Опозиція зняла пікети на підступах до Душанбе й очікувала приходу нового уряду. Та за два тижні Рахмонов увійшов до Душанбе на танках. У місті і в країні почалася різня. Народний фронт, прийшовши до влади, зводив рахунки з опозицією. Сотні тисяч біженців рятувались, переправляючись через Пяндж на афганський берег. Скільки з них не добралися, вже не дізнаєтся ніхто.

Відтоді от уже третій рік мою батьківщину перетворено на зону суворого режиму. Заборонено всі партії і рухи, крім партій комуністичного орієнтування. Закрито 30 газет і журналів. Десятки прихильників опозиції загинули в тюрмах і концтаборах. Обіцяного миру нова влада не принесла. Здавалося, що Таджикистан поділився на переможців і переможених. І всіх переможених вважали злочинцями. А це, можливо, й половина народу...

Справжнє примирення було можливе лише на шляху переговорів між владою і опозицією. Та влада в Душанбе вперто відмовлялася сідати за стіл переговорів, називаючи своїх противників «купкою злочинців, у яких руки до ліктя в крові». І лише завдяки зусиллям посередників ООН і російської дипломатії, що встановила контакти з проводом опозиції, Душанбе змушений був піти на мирний діалог.

Перший раунд міжтаджицьких переговорів, який відбувся рік тому в Москві, дав непевну надію на відновлення миру. Обома сторонами було погоджено програму стабілізації обстановки в республіці. Та невдовзі з'ясувалось, що наміри Душанбе не були щирими. Там почали форсувати підготовку до президентських і парламентських виборів ще до повернення до країни мільйона біженців. Опозицію не було допущено до участі у виборах, політичні партії, як і раніше, залишалися забороненими, Емомалі Рахмонов поспішав легітимізувати свою владу. Москва майже не приховувала своєї підтримки цих намірів. Прихильники опозиції знову виявилися обдуреними.

Після трьох раундів переговори зайшли у безвихідь. Попри участь у них, Душанбе не хоче абсолютно нічого змінювати, зустрічі в Тегерані та Ісламабаді чітко це показали. Як зауважив один з лідерів опозиції Тураджонзода, режим хоче залишитися напівваггітним, хоча це неможливо: або переговори мають принести мир, або їх не повинно бути зовсім. Має відношення до такої політики й Росія. На жаль, щодо Таджикистану у МЗС одна політика, а у військових — інша. І мають рацію ті спостерігачі, які кажуть про те, що «якби не російські військові, то Душанбе співав би зовсім інших пісень».

Очевидне й те, що Москва досі не має конкретної політики в Таджикистані. Але зрозуміло одне: Росія може без шкоди для своїх геополітичних інтересів і з найменшими затратами, а головне — з гідністю залишитися в Таджикистані.

Та чи знає Москва, що відбувається в Таджикистані? Ставка на режим Рахмонова робить Росію в очах більшості таджиків агресором. Не тільки Захід давно вважає нинішній душанбинський режим кримінальним. Навіть узбецький уряд майже цілковито відвернувся від Рахмонова, хоча добре відомо, що поряд з Росією саме керівництво Узбекистану сприяло приходу Рахмонова до влади. На недавній зустрічі з одним з лідерів таджицької опозиції Х.А. Тураджонзода президент Узбекистану Іслам Карімов не приховував свого розчарування. Він говорив своєму співрозмовнику: «Я просив Бориса Миколайовича хоча б раз прийняти мене у присутності керівників силових структур Росії, ФСК, Міністерства оборони, зовнішньої розвідки і прикордонних військ. Я довів би, що президент Росії одержує неповну інформацію...»

Про це свідчить і зустріч у листопаді минулого року Бориса Єльцина з одним із російських журналістів, які пишуть про цей регіон. Він розповідав потім, що «Борис Миколайович, вислухавши мене, здивовано розводив руками: ви мені тут та-а-аке розповідаєте...»

Ще рік тому в інтерв'ю «Известиям» той самий Тураджонзода говорив про те, що військова розвідка Росії та її посол у Душанбе М. Сенкевич не дають повну інформацію своєму політичному керівництву.

Чесно зізнаюсь, я щодня вмираю з тими хлопцями, які гинуть на таджицько-афганському кордоні. Я не поділяю їх на своїх і чужих, на росіян і таджиків. Не підраховую, кого більше з них загинуло. Мене терзає однеєдине запитання: «За що?»

Я був і з того, і з цього боку кордону. Говорив і з тими, і з іншими. Вони не хочуть помирати.

От знову, після затишшя (всі були зайняті Чечнею) заговорили про Таджикистан. Дехто з моїх колег, сидячи в теплих московських кабінетах, пише про «джихад», «душманів», «моджахедів». Інколи здається, що ці не зовсім зрозумілі для них слова — єдине, що вони знають про ворожий їм світ. Доходить до смішного, серйозно повторюють оповідки прикордонних командирів, нібито якийсь польовий командир оголосив «джихад» усім росіянам... Усі говорять про безсторонність і об'єктивність, а пишуть лише те, що чують від військових і прикордонних начальників. Це рівнозначно тому, як коли б ви запитували вовка про самопочуття отари баранів.

Чому ніхто не каже правди про тих, хто сьогодні, переправляючись через Пяндж, повертається до свого дому, чому їх називають порушниками кордону? Адже це ті самі люди, яких змусили утікати зі своєї батьківщини, залишити домівки, а точніше — вже згарища.

Чому ніхто не запитує: чому лише до Росії втекло близько 500 тисяч таджиків? Хіба утікають з раю?

Після підписання у Тегерані «Угоди про тимчасове припинення бойових дій...» на кордоні настало тимчасове затишшя. Та воно було нетривалим. Російські прикордонники відмовились визнати угоду обов'язковою для себе, посилаючись на те, що вона укладена лише між обома таджицькими сторонами. На порушення угоди прикордонники вертольотами перекинули до Гірського Бадахшану близько 350 військовослужбовців урядових військ, затримували і здавали урядові Таджикистану прихильників опозиції...

Все це вкрай загострювало обстановку, сторони обмінювалися погрозами й ультиматумами. І от сталося непоправне — «рушниця знову вистрілила»...

Здається очевидним: у тому, що сталося, найбільше зацікавлені ті, кому невигідне продовження мирних переговорів і хто хотів би одержати додаткові ресурси і збільшити військовий контингент Росії для власного порятунку.

А чого ж хоче опозиція?

Справжнього примирення в країні — без поділу на переможців і переможених. З цією метою відпропонується створити Держраду, де по 40 відсотків місць одержали б представники уряду й опозиції, решта ж 20 відсотків представляли б національні меншини, які проживають у Таджикистані. Держрада повинна, на думку опозиції, сформувати уряд з компетентних професіоналів, не замішаних у збройному протистоянні, який має очолити уродженець нейтральної північної Ленінабадської області.

Опозиція, як і раніше, виступає за присутність у республіці коаліційних сил СНД, які, проте, мають діяти відповідно до Статуту ООН. Кордон, як і раніше, мають охороняти російські прикордонники, та з однією умовою: вони не повинні поділяти таджиків на своїх і чужих.

Нещодавно мені довелося побувати у таборах таджицьких біженців у Афганістані. Я бачив горе і сльози людей, які мріють безболізно повернутися додому. Вони все ще покладають надії на Росію.

Але я боюся, що Москва, як і раніше, сльозам не вірить...

Дододжон АТОВУЛЛО,
головний редактор незалежної Таджицької газети у вигнанні «Чароги руз».

«Известия», 13 квітня 1995 р.
(Закінчення. Початок у «ГУ» за 20 квітня 1995 р.).

КОМУНІСТИ І ВІРУЮЧІ:

діалог і партнерство заради утвердження соціальної справедливості

ЛЮДСЬКА спільність в періоди граничного напруження своїх сил завжди з особливою гостротою намагалася осягнути основи драматичних зрушень, що відбуваються в суспільстві. Щоб захистити себе, стабілізувати ситуацію і побачити власну перспективу. В такі моменти історії питання соціальної справедливості поставали з особливою гостротою, хоча і вмотивовувалися різними, нерідко протилежними за своєю сутністю, філософськими поглядами. Ідея соціальної справедливості виступала як основа для пошуку напрямів боротьби за людське в людині, за надання можливості кожному вижити і жити достойним життям.

Всі, хто стоїть на позиціях об'єктивної оцінки суспільних явищ, не можуть не визнати, що саме пошуки людством таких механізмів і лягли в основу комуністичної ідеї. Співзвучні вони і більшості релігійних вчень, зокрема християнству. Можливо, саме тому в історії боротьби людей за справедливість ми знаходимо безліч прикладів поєднання комуністичної ідеї з наріжними положеннями християнства, що проявлялися з давніх-давен і до наших днів. Щоправда, в розвиненій формі комунізм, як комплекс ідей, і християнство бачать шляхи звільнення людини і людського суспільства від зла багато в чому по-різному. Християнство, зокрема, відокремлює три рівні людського звільнення: особистісний (мир з собою та Богом в душі), трансцендентний (порятунок у тойбічному світі) та соціально-історичний, що передбачає всебічну гуманізацію земних стосунків між людьми, людиною та суспільством (мир з «ближніми» і «дальніми»). Комуністична ж ідея, як відомо, обстоює саме необхідність реалізації соціальної справедливості в її суспільно-історичному вимірі, просто кажучи — тут, на землі. Адже очевидно, що глибинне коріння насилля не може бути пояснене виключно зіпсованістю людської природи. Визначальними тут, вважають комуністи, є соціально-економічні характеристики суспільства, в якому живе людина.

Однак попри вказані розбіжності, поєднання зусиль віруючих та прибічників ідеї соціальної справедливості в її суто світському варіанті завжди вело до розширення суспільного «суб'єкту справедливості», тобто сил, що виступають за шанобливе ставлення до людини та забезпечення їй нормальних умов життя. Реалізація внутрішньої сутності християнства та комуністичної ідеї нерідко призводила до того, що їхні прибічники зустрічалися в ідентичних ситуаціях і місцях — серед бідних та гноблених, в конфліктних ситуаціях на боці злидарів.

У нашій історії серйозна традиція практичної співпраці церкви з політичними силами лівої орієнтації практично відсутня. Історично склалося так, що православ'я, яке являло домінанту релігійного життя в російській імперії, активно протидіяло утвердженню лівих ідей.

Але найоригінальніші християнські мислителі нашого часу, яких нині зацитовують дуже упереджено і виключно вибірково, ще на початку століття вказували на ідейну спорідненість християнства і марксизму. Вже тоді було відзначено, що великі будівельні блоки марксистської теорії цілком вписуються в християнський революціонізм. Це викриття капіталізму, прагнення справедливості, необхідність захисту слабшого від сильнішого, праці від капіталу, гнобленого від гнобителя. Власне нелегальне «Християнське братство боротьби», яке виникло в Росії на початку століття, багато в чому за своєю метою і діяльністю було попередником «теології визволення».

Відомий богослов, священик С.Булгаков писав тоді: «Ми найменше за все можемо... брати на себе захист капіталізму. Капіталізм є організований егоїзм, що, свідомо і принципово відкидає підлеглість господарства вищим началам моральності та релігії... Соціалізм **правий** у своїй критиці релігії... В соціалізмі, який розглядається як сукупність заходів соціальної політики, немає нічого такого, що не відповідало б християнській моралі».

М.О.Бердяєв, якого радо беруть сьогодні на озброєння адепти капіталізації, підкреслював: «Засади буржуазного суспільства облудні і протилежні християнству... Соціалізм лише знак того, що воно (християнство. — **П.С.**) не виконало свого завдання в світі».

Сьогодні в найбільш розвинених формах комуністична ідея співпрацює з християнством в рамках так званої «теології звільнення», що отримала значний розвиток в латиноамериканських країнах та католицьких анклавах на території Африки. Її засновники, що вели практичну боротьбу за кращу долю своїх співвітчизників у суворих умовах країн «третього світу», що жорстоко визискувалися світовим капіталом та тероризувалися власним «диким» ринком, вказували, принаймні, на необхідність використання напрацьованих комуністами підходів в аналізі суспільних явищ, підкреслюючи при цьому, що це не веде до помітних трансформацій християнських оцінок проблеми соціальної справедливості. Відомий теолог звільнення Леонардо Бофф, вказуючи на цю особливість співпраці комуністів і християн, писав: «Я вважаю, що завжди слід вирізняти постійні цінності марксизму. Відмовившись від марксизму, ми прийдемо до містифікації суспільства... Нас цікавлять бідарі і механізми, що продукують бідарів і бідність. І тут ми бачимо, що Маркс поміг нам зрозуміти ці механізми. Однак коли ми починаємо пошуки рішення, то надихає нас не Маркс. Тому я не згоден з твердженням, що марксистський аналіз веде до марксистського рішення, так, як і з тим, що християнський аналіз приведе до християнського рішення».

Іншими словами, йдеться про те, що в практиці відстоювання соціальної справедливості можливе досягнення часткової конвергенції комунізму і християнства, а саме конвергенції дії, а не підміни ідейного змісту християнства комунізмом чи навпаки. Ця думка, з моєї точки зору, є надзвичайно актуальною і для нас, оскільки в Україні ще тільки доведеться збирати і об'єднувати сили, здатні обстоювати соціальну справедливість. Тому сьогодні для нас важливо знайти початки того шляху, що приведе до об'єднання цих сил. Це завдання актуалізує проблему діалогу між віруючими і комуністами, церквою і політичними формуваннями лівої орієнтації. «Такий діалог дійсно можливий, — вважав інший «теолог звільнення» архієпископ Сан-Сальвадору Оскар Ромеро, — але не задля капітуляції на висхідних позиціях, а з тим, щоб розібратися, що ми дійсно розуміємо нині під комунізмом, марксизмом. Досить часто ті, хто наляканий вадами комунізму, не хочуть сконцентрувати свою увагу на гігантських вадах капіталізму, що привели, зокрема, наш народ до стількох жертв».

Ці слова християнського пастиря було адресовано народові його рідного Сальвадору, але чи менш актуальні вони сьогодні для нашого народу, що виявився беззахисним перед лицем капіталізації українського суспільства?

КОМУНІСТИ свідомі того, що початки співпраці нашої партії з церквою не будуть простими, але їх пошук є велінням часу з цілого ряду причин. Воно полягає в тому, що політичні сили лівої орієнтації і, перш за все, комуністи разом з церквою повинні стати на захист інтересів знедолених, за відновлення в нашому суспільстві принципу соціальної справедливості.

Починаючи пошуки реальних форм співпраці з віруючими, ми відчуваємо на собі весь тягар, що накопичився у стосунках між церквою і правлячою Комуністичною партією протягом тривалого часу — від приходу її до влади в 1917 році і аж до заборони в 1991. Безсторонній аналіз цих стосунків переконує, що й «історичне християнство», і особливо «реальний соціалізм» не виявилися на висоті у розв'язанні проблеми співпраці усіх суспільних сил, здатних прислужитися соціальному прогресові і побудувати суспільство, яке б розвивалося на засадах соціальної справедливості.

На превеликий жаль, ці сім десятиліть вмістили в собі не лише реалізацію декларованих принципів свободи совісті та рівності всіх релігійних організацій, але й масові гоніння на церкву аж до повної заборони та знищення деяких її відгалужень.

В цій ситуації, несучи на собі весь тягар минулого, що аж ніяк не надихає до взаємності, ми повинні відкинути звинувачення сторін і подивитися в майбутнє. Становлення спільної перспективи для комуністів і віруючих повинно, з моєї точки зору, виходити з відшукання адекватних відповідей на кілька кардинальних питань. Найважливішими серед них є визначення того, якою повинна бути Комуністична партія України в її ставленні до релігії, церкви та віруючих? Якою повинна бути церква в її соціальному вимірі, аби сприяти утвердженню в Україні справедливого суспільного ладу? І, насамкінець, Батьківщина, про яку ми мріємо. Якою повинна бути вона?

Торкаючись питання про ставлення комуністів до релігії, церкви і віруючих, ми не можемо обійтися без оцінок ретроспективи діяльності лівих партій щодо них, оскільки протягом тривалого часу ці партії знаходилися при владі і продемонстрували широкий спектр можливих стосунків з релігійними організаціями та своє ставлення до них. В СРСР, як уже зазначалося, атеїзм став однією з доктринальних основ партійної політики в галузі внутрішнього життя країни. Загалом можна сказати, що богоборчий характер тодішньої влади постав з величезної кількості обставин історичної ваги, частина яких, безперечно, була пов'язана з антибільшовицькими акціями Російської Православної Церкви.

Згодом спіраль утисків віруючих і притлумлення діяльності релігійних організацій розкручувалися вже за іманентними системі законами.

Але тут взагалі доречно поставити питання про той понятійний, категорійний апарат, яким ми послуговуємося, оцінюючи нашу недалеку минувщину. Сьогодні, співставивши філософські засади комунізму і характеристики суспільства, побудованого свого часу в СРСР, ми неодмінно постаємо перед питанням — якою мірою це суспільство відповідало людським мріям про суспільство справедливості. З цього приводу хочу сказати: побудоване тоді суспільство не може бути визнаним за найдосконаліше, однак реалізація комуністичного ідеалу в планетарному масштабі суттєво просунулася вперед саме завдяки існуванню соціалістичного суспільства.

Хоча при цьому також не слід забувати, що за всіх негативів, включаючи ідеологічну нетерпимість, в тому суспільстві, з якого ми всі вийшли, в сенсі людського розвитку було зроблено справжній прорив. За всіх його недоліків людина почувалася в ньому захищеною, воно мало розгалужену мережу навчальних, наукових, культурних та медичних закладів і т.п. Лише сьогодні багато хто з тих, кого вижбурнули на вулицю, на кого чатує загроза безробіття, хто сьогодні не знає, чи їстиме завтра, починає розуміти справжній сенс висміяного в останні роки «почуття впевненості в завтрашньому дні». Тому виключно чорна фарба для зображення того суспільства підходить далеко не в усьому, хоча його вади для всіх нас очевидні.

Сьогодні наші опоненти, активно використовуючи саме цю фарбу, роблять спробу, наголошуючи при цьому на генетичному зв'язку Компартії з КПРС, зробити наголос саме на ідеологічній нетерпимості останньої. Хочу сказати, що християни, як ніхто, добре знають, що різні суспільні організми, якими, до речі, є і церква, і політичні партії та інші об'єднання людей, нерідко виявляють величезну здатність і потяг до самоочищення. Згадаймо хоча б Реформацію чи інші суспільно-релігійні рухи, що базувалися на ідеї повернення до віросповідних багатств перших християн, їхньої моральної чистоти та відданості ідеалам свого Вчителя.

Власне двохтисячолітні розмови про достоїнство християнства і недостойність християн — це не просто скарга на зіпсованість роду людського, а передусім — могутній потяг до ідеалу, до людини, яка постійно вивищується над егоїстичними, дрібними розрахунками в своєму прагненні досконалості.

Саме у зв'язку із занепадом духовності, відходом частини ієрархів від духу християнського служіння світові та самопожертви виникали рухи за оновлення церкви.

Тож варто спитати, хто вправі сьогодні картати Компартію України за гріхи її попередників-ренегатів і вбачати нещирість і дрібні розрахунки в її природному праві: будувати свої взаємини з церквою, виходячи з усвідомлення об'єктивної потреби об'єднання усіх суспільних сил, здатних відстоювати соціальну справедливість?

Ми будемо це робити хоча б заради досягнення суспільної злагоди в Україні та розширення поля єдності для дій усіх ідеологічних течій, що виступають на захист бідних. Розцінюючи релігійні вірування як приватну справу громадян, комуністи наполягатимуть на беззастережному відокремленні церкви від держави, положення про що вперше не включалися в проекти Конституції 1992 і 1993 років. Мета зрозуміла — тим, хто реально обіймав тоді владу, була потрібна зручна церква для пропагандистського забезпечення власної політики, що відкинула за межу бідності більшість наших співвітчизників. Далі. Ми будемо домагатися утвердження дієвих законодавчих механізмів, які покладуть край маніпулюванням релігійними організаціями в інтересах окремих політиків.

Дехто з них розуміє, між іншим, під відокремленням церкви від держави відстороненість релігійних організацій від суспільних проблем. Церква, на їхню думку, має байдуже спостерігати, як зубожіє народ, як жирують спекулянти і крадії, і не повинна підносити свій голос проти відвертих злочинів. Ми ж, навпаки, виступаємо за те, щоби церква отримала всебічні можливості морального впливу на суспільство, могла не лише вчити, але й засуджувати. Звичайно, для цього треба подивитися на той статус, в якому опинилися нині релігійні організації. Постійні просторікування про «духовне відродження», про підвищення ролі церкви в суспільстві і таке інше покликані прикрити від людей те, що новочасні «піклувальники» про церкву загнали її в стан, у якому вона не була за найгірших часів.

Комуністи за те, щоб церква не була схожою виключно на станцію обслуговування релігійних потреб населення. Ми далекі від того, щоб сприймати і трактувати церкву як заклад, що покликаний вести перед у справі реформування суспільства. Ми також проти відверто споживацького ставлення до церкви, яке дедалі більше поширюється в певних колах суспільства. І, водночас, з нашої точки зору, церква може і повинна посилити свій вплив, особливо з урахуванням гострої потреби соціальної справедливості в момент перерозподілу суспільних багатств.

Церква у принципі має бути захисницею злиденних, стражденних, скривджених. І тут вона постає реальним партнером лівих сил.

Ми чудово бачимо, як церкву повсякчасно намагаються втягнути в авантюрні політичні заходи, зробити знаряддям у виборчих інтригах тощо, аби відволікти від головного в соціальному служінні: вимогливо засудити жахливу несправедливість стосовно свого народу і стати на захист людей, у яких брутально відбирають надбане ними. Але релігійні організації наполегливо відшукують найоптимальніші шляхи служіння людям і попри всевладного і безсоромного чиновництва таки відкривають будинки для сиріт, будинки для людей похилого віку, лікарні, центри реабілітації хворих і т.ін. Ми гарантуємо їм свою всебічну підтримку в цих благородних справах.

(Продовження на 8-й стор.).

КОМУНІСТИ І ВІРУЮЧІ

(Початок на 7-й стор.).

Ми усвідомлюємо, що виконання церквою своєї місії вимагає того, щоб держава пішла їй назустріч. Але натомість бачимо, що у нас є й досить відомі політики і штатні вболівальники за «духовність народу», і місцеві функціонери, які вже зробили собі ім'я і зручне крісло на конфлікті між церквами. Хіба не цілі партії паплюжили одну церкву і обіцяли іншим церквам її будівлі та майно? Будемо називати речі своїми іменами: під прикриттям завіси з слів про нещасну долю церкви в минулому в Україні запущено добре відпрацьований механізм перманентного міжцерковного конфлікту, який загрожує країні ліванізацією чи ольстеризацією, але цілком влаштовує антинародні політичні сили. Подивімося: практично абсолютно нічого не робиться і навіть не планується зробити для врегулювання цього конфлікту. Де програма його подолання, про яку ми стільки чуємо? Де рішучі дії по наведенню порядку в застосуванні законодавства про свободу совісті, яку обіцяв Президент церковним ієрархам одразу ж після виборів?

Точаться нескінченні розмови про якісь заздалегідь нежиттєздатні надконфесійні утворення, опрацьовуються якісь декларативні, не розраховані на застосування в реальній практиці заяви, а напруження між церквами не зменшується.

З іншого боку, такого оподаткування, такого відвертого намагання обібрати церкву багато хто з священиків, з якими доводилося зустрічатися, і не пам'ятають. Саме тому ми виступаємо за пільгове оподаткування виробництва свічок, ікон, хрестиків, які купують наші матері за свої злиденні пенсії. Ми за те, щоб держава не вкладала величезні кошти в сумнівні фонди, а передала хоча б частину грошей, асигнованих на соціальне забезпечення, церкві. Вона довела,що може скористатися ними за призначенням, а не вибудуватиме дачі і роз'їжджатиме на «мерседесах». Так, до речі, робиться в цивілізованих країнах, де церква відокремлена від держави і на приклад яких у нас так полюбляють посилатися.

ТАКИМ чином, щоб створити Україну, про яку ми мріємо, і комуністи, і віруючі, партія і церква повинні зробити суттєві кроки до зближення і взаєморозуміння. Комуністи ставлять перед собою завдання плюралістичного і демократичного суспільства з добре відпрацьованими механізмами соціального захисту людей.

Наша держава повинна бути світською, вільною від панування однієї конфесії, гарантувати своїм громадянам політичні, економічні, духовні свободи. В свою чергу церкві не варто трактувати євангельську місію як виключно духовну і аполітичну, робити спроби судити «світ», не беручи участі в становленні нового образу нашого суспільства. Найважливішим в ньому для всіх нас повинна стати людина, народ. Певні світоглядні розбіжності аж ніяк не заважають християнам та прибічникам інших віровизнань бути союзниками Комуністичної партії у відстоюванні інтересів простих людей. Бо, як бачимо, спільного в нас настільки більше, ніж відмінного, що про протиріччя як такі взагалі говорити не доводиться. А за таких умов філософські концептуальні розходження не можуть вважатися достатньо вагомою перестророгою в нелегкій праці по розв'язанню проблем, що хвилюють народ. Я наголошую, що йдеться, зрештою, не про те, щоб хтось із учасників діалогу, комуністи чи віруючі, відмовлялися від своїх переконань. Ідеться навіть не про пошук компромісу між ідеологіями, а про необхідність поставити на перший план інтереси тих, хто власними руками та розумом заробляє собі на життя, щоб разом будувати суспільство, вільне від несправедливості і приниження людської гідності.

Петро СИМОНЕНКО,
керівник фракції «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя у Верховній Раді України», перший секретар ЦК Компартії України.

ЗАКОНИ МАЮТЬ СЛУЖИТИ ЛЮДИНІ, СУСПІЛЬСТВУ Й ДЕРЖАВІ

ПОРІВНЯНО недавно створено Інститут законодавства Верховної Ради України. Про його становлення і розвиток та інші проблеми розповідає нашому кореспонденту директор інституту Віталій ОПРИШКО.

З досьє «ГУ»

ОПРИШКО Віталій Федорович, народився 1942 року на Київщині. 1969 року закінчив юридичний факультет Київського держуніверситету, доктор юридичних наук, професор, академік АІН України, автор майже 130 наукових праць. Очолює Інститут законодавства Верховної Ради від самого його заснування.

— Віталію Федоровичу! Інститут створений з півроку тому. Але чомусь поки що про нього немає ніякої інформації. В чому тут справа?

— Наш інститут створений відповідно до постанови Президії Верховної Ради від 7 жовтня 1994 року. «День народження» Інституту символічний, адже він збігається з днем прийняття чинної Конституції України.

Як і будь-яку нову справу, тут все доводиться розпочинати з нуля. Насамперед розв'язати багато першочергових питань, пов'язаних з фінансуванням його діяльності, забезпеченням приміщенням, меблями, комп'ютерною та іншою оргтехнікою, формуванням колективу тощо. А це все, як відомо, вирішується не в один день, навіть не за один рік. Проте слід зазначити, що за короткий строк зроблено немало. Створено більш-менш нормальні умови для роботи колективу, який на сьогодні налічує більш як 30 чоловік із 70 за штатним розписом. До речі, в Росії такий Інститут налічує близько 200, а Дослідницька служба Конгресу США — більш як 800 чоловік.

Що ж до питання про відсутність інформації про нашу установу, наприклад на сторінках газет, зокрема і вашої, то це пояснюється дуже просто. Ми перш за все прагнемо щось зробити, а вже потім розповідати про це.

— Яке головне спрямування діяльності інституту, його основні завдання?

— До основних завдань нашого інституту входить здійснення наукових і прикладних досліджень у сфері державного управління суспільством і законопроектних робіт, координації участі наукових установ та інших організацій у законотворчій діяльності Верховної Ради. Інститут покликаний аналізувати практику застосування законів і ефективність їх дії, розробляти пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства. При цьому будуть проводитися порівняльні дослідження систем законодавства інших країн, пошуки оптимальних шляхів зближення національного законодавства з зарубіжним законодавством та міжнародним правом.

На інститут покладені завдання з розробки найбільш важливих законопроектів, здійснення науково-правової експертизи окремих законопроектів та інші.

— Ви назвали досить широкий спектр завдань і, мабуть, далеко не всі, які покликаний вирішувати ваш колектив. Як іде процес його формування?

— Це, треба сказати, надзвичайно складна і найважча проблема, особливо, якщо говорити про укомплектування штату вченими-юристами.

Інституту потрібно близько 40 докторів і кандидатів юридичних наук на посади завідувачів відділів, головних і старших наукових співробітників та інші. Але, на превеликий жаль, можливості для цього обмежені. Річ у тому, що багато кваліфікованих учених-юристів, враховуючи ті матеріальні умови, в які їх поставлено в нашій державі, вимушені, щоб якось вижити, іти до підприємницьких та комерційних структур, кинувши взагалі роботу в учбових закладах і наукових установах, або залишившись у них за сумісництвом.

За наявних умов значно звужується підготовка кандидатів і докторів юридичних наук. Якщо, наприклад, через ВАК України в 1993 році пройшло 75 докторських і кандидатських дисертацій, то уже в 1994 році — лише 42, тобто лише за один рік їх зменшилося на третину.

Особливо складне становище з кадрами докторів юридичних наук. Зараз в Україні 135 докторів юридичних наук, з них 60 відсотків — пенсійного віку. Якщо 1993 року було захищено 11 докторських дисертацій, то в 1994 році — лише дві. Та й хто буде захищатись, коли простий юрист може отримувати сьогодні в декілька разів більше, ніж доктор наук, професор вузу або науково-дослідної установи? А щоб стати вченим такого рівня, потрібно після закінчення вузу додатково, як то кажуть, «гризти граніт науки» не менш як 13 — 20 років.

— Як же за такої кадрової ситуації можна забезпечити діяльність інституту?

— Попри все сказане, в нашій установі вже працює немало докторів і кандидатів юридичних наук, відомих учених. Крім того ми створили комп'ютерний банк даних про вчених-юристів, напрями їхніх досліджень. Використання цих даних дає можливість, у разі потреби, оперативно створювати тимчасові наукові творчі колективи, які працюють на госпрозрахункових засадах.

Крім того, плануємо цього року відкрити свої аспірантуру і докторантуру, через які готуватимемо науковців для потреб інституту.

— Віталію Федоровичу, як ви вже згадували, колектив інституту покликаний допомагати відповідною мірою формувати науково обгрунтовану законодавчу політику України, її Верховної Ради. З чого Ви думаєте розпочати працю в цьому напрямі?

— З розв'язанням більш-менш загальних проблем, пов'язаних з формуванням і становленням законодавчої основи функціонування суспільства і держави. Однією з таких є розроблення Концепції розвитку законодавства України на найближчий перспективний період. Ця концепція має визначити пріоритетність і послідовність прийняття законів на найближчу перспективу відповідно до інтересів держави і потреб суспільства.

Щоб зробити досконалий проект самої Концепції необхідно провести серйозні наукові дослідження сучасного стану системи законодавства в цілому, його окремих галузей та інститутів, з тим щоб виявити прогалини у законодавстві, дублювання, невідповідність змісту чинних законодавчих актів потребам суспільного та державного життя, можливості систематизації та з'ясувати інші питання.

— Розробка Концепції розвитку законодавства України передбачає підготовку і здійснення реальних заходів по її реалізації, зокрема першочергових. Що це за заходи?

— Розробка Концепції розвитку законодавства України має стати основою для формування плану (програм) законопроектних робіт. Але для цього необхідно мати методологію планування законодавчої діяльності. За розпорядженням Голови Верховної Ради України Інститутом законодавства разом із Секретаріатом Верховної Ради України вже розроблено відповідні пропозиції. В сучасних умовах ефективне планування законопроектної діяльності можливе не тільки довгострокове, а й середньо- і короткострокове. З цієї точки зору оптимальною системою планування законодавчої діяльності на даному етапі становлять у їх єдності: а) перспективне планування (на строк повноважень складу Верховної Ради України — 4 роки); б) щорічні плани; в)оперативно-календарне планування.

— Як видно, ваш інститут до кінця ще не сформований, але вже почав працювати «з коліс». Цікаво, що ще у вас є в роботі?

— Нині інститут, залучаючи таких відомих учених, як В.Копейчиков, Є.Назаренко, М.Козюбра та інших, практично завершив роботу над ініціативним проектом закону «Про закони та законодавчу діяльність» (робоча назва). Цей закон спрямований на посилення ознак закону в системі нормативно-правових актів, упорядкування і підвищення якості законодавчої діяльності, і, на цій основі зміцнення режиму законності і правопорядку. До речі, інститут провів «круглий стіл», на якому обговорив проект цього закону.

Відділи інституту розпочали відповідні наукові дослідження, пов'язані з розробкою Єдиного класифікатора галузей законодавства. Це своєрідна «таблиця Менделєєва», яка має допомогти візуально побачити систему окремих галузей законодавства, їх інститутів, виявити необгрунтоване дублювання, прогалини в законодавстві тощо.

Розпочато підготовчі роботи з організації досліджень стану окремих галузей законодавства, його відповідності сучасним вимогам людини, суспільства і держави. Зокрема завершуємо розроблення єдиної методології таких досліджень, формуємо відповідні наукові колективи, а там, де це необхідно, укладаємо договори.

Інститут проводить й інші роботи, що випливають з його завдань.

— І останнє запитання. Чи не зазнає колектив і його директор впливу і тиску з боку різних політичних сил, які сьогодні є і діють у Верховній Раді?

— Ні. Наш парламент непростий за своїм складом. Тут багато людей різних за фахом, політичними поглядами та уподобаннями тощо. З моєї точки зору, кожен депутат, кожна група чи фракція, представник будь-якої партії може не лише мати, а й висловлювати власну думку, відповідним чином її аргументуючи. Під час обговорення того чи того питання вони можуть дійти або не дійти спільної думки, «спільного знаменника». Та вже коли досягнуто компромісу і приймуть відповідне рішення, то воно може бути матеріалізоване в проекті закону, а в цьому візьме відповідну участь наш інститут, його колектив, виконуючи покладені на нього завдання — працювати на людину, суспільство в цілому і державу, сприяти тому, щоб вона справді стала правовою і демократичною.

Бесіду вів
Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Місто з вікнами на АЕС

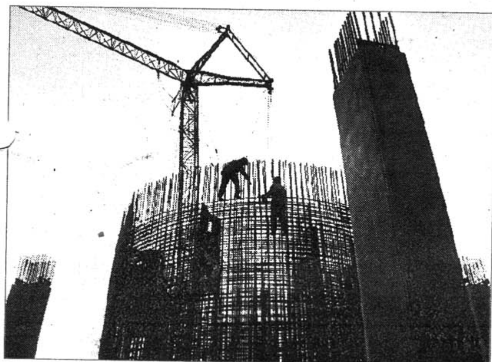
(Початок на 1-й стор.).

А живуть зараз у Південноукраїнську більш як 40 тисяч людей. В основному це ті, хто спершу мав прописку у наметі чи тимчасовому бараці. Вони не лише мріяли про свою квартиру в сучасному будинку, а й зводили їх. Причому соціальна сфера не відставала від житлової. Сучасні Палац спорту, стадіон, інформаційно-культурний центр, школа мистецтв, художня галерея, центр дитячої технічної творчості та плавальні басейни, своє кабельне телебачення — це те, чим пишаються городяни. Та й як не пишатися, коли місто зростало разом з дітьми атомників і будівельників. Його і зараз доглядають як найріднішу і близьку людину.

Звичайно, є в Південноукраїнську проблеми (у кого їх сьогодні немає!), проте голова міськради Михайло Іванович Тульський (на знімку в центрі), директор атомної станції Володимир Павлович Фукс та президент АТ «Південенергобуд» Микола Костянтинович Ступін (ліворуч) намагаються робити так, щоб у місті з вікнами на АЕС жилося затишно, весело, щоб дорослі й діти не почувалися провінціалами.

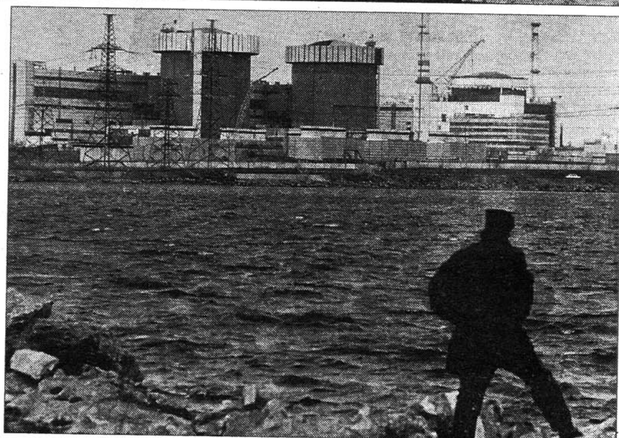
На решті знімків: місто й АЕС відокремлює водосховище; будують енергоблок; в апаратній зміна стежить за роботою АЕС; Південноукраїнськ будують молоді.

Фото Олександра КРЕМКА.

Геннадій УДОВЕНКО: Супроти волі держав ніяка угода діяти не буде

Міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко аналізує зовнішньополітичну ситуацію, позицію окремих держав і міждержавних об'єднань щодо України. Окреслює можливі шляхи взаємовідносин нашої держави з ближнім і далеким зарубіжжям

Повернення до старого немає і не буде

— Росія за будь-яких умов і в будь- які історичні періоди — і це об'єктивна реальність — була і буде для нас «центральною константою». Це історія і географія. Це культура. Це гуманітарні зв'язки. Справді, багато що зобов'язує Україну до встановлення тісних добросусідських відносин з Росією на базі взаємоповаги і партнерства. Ми завжди підкреслюємо, що для нас відносини з Росією — це відносини особливого характеру. Цілком природно, що Росія теж має бути зацікавлена в підтриманні добросусідських взаємовигідних стосунків з Україною. І певні ознаки того, що таке розуміння поступово і дедалі чіткіше окреслюється в політиці Росії, вже є.

Але все-таки... Прискорення цього процесу наражається на якісь гальма, незважаючи на те, що він об'єктивно взаємовигідний. У чому ж причина? Її не треба шукати десь далеко. Мабуть, вона криється, насамперед, в тому, що історичні катаклізми — а розпад Радянського Союзу є саме одним із таких катаклізмів — ніколи не відбувається безболісно. Це, як то кажуть, звичайна річ. Судіть самі, коли покоління людей у цій країні, а перед тим і в царській Росії, були виховані на досить своєрідному тлумаченні історії, то перевернути розуміння історичного процесу, осмислити сучасні реалії, прийти до усвідомлення того, що ситуація нинішня істотно відрізняється від ситуації в 1990-му чи 1920-му роках, безумовно, непросто. Це завжди потребує часу.

Стосовно того, що в російській політичній еліті панує переконання — рано чи пізно Україна повернеться під руку Кремля, то це надто категоричне твердження. Дійсно, такі настрої властиві певним політичним колам Росії. На це ми не закриваємо очі. Разом з тим бачимо й те, що в російському уряді, і взагалі в політичному істеблішменті Росії, дедалі виразніше проступає усвідомлення — так чи інакше відносини з Україною треба будувати на нових засадах, повернення до старого немає й не буде. Адже двічі увійти в одну й ту ж річку, справді, неможливо.

— Нині у деяких московських політиків на устах — «реінтеграція». У цьому терміні мені особисто не вельми імпонує префікс «ре». Тому що якраз ці дві літери мають надто велике політичне навантаження. Воно так чи інакше позначається на підходах до цього питання різних партій і течій суспільної думки в Росії, Україні та інших колишніх республіках Радянського Союзу. Чому?

Поки не буде єдиної політичної волі як цементуючого фактора і однорідності в усвідомленні національних інтересів кожною країною СНД, говорити про союзи, про діючі союзи на терені колишнього СРСР доволі передчасно.

Політичні і національні інтереси кожної держави, дещо по-новому осмислювані з розвитком ситуації на теренах колишнього Союзу, спонукають так чи інакше проводити оформлення тих інтересів, які допомагають в тій чи іншій країні визначити межі, ступінь і масштаби своєї участі як у самій СНД, так і в інших субрегіональних об'єднаннях. Безумовно, якщо не буде свідомої національної волі держав до вступу чи то в союз, чи то в якесь об'єднання з політичних мотивів, такі утворення «працювати» не будуть.

Відомо, що в рамках СНД укладено вже більш як 500 угод. А скільки з них діє? Мало. Дуже мало. І це не тому, що самі угоди недосконалі. А тому, що ключовим фактором є інтереси і воля держави, які їх підписують. Супроти цієї волі, цих інтересів ніяка угода діяти не буде.

Перелом у відносинах

— Заінтересованість Заходу в тому, щоб Україна розвивалася стабільно, в напрямі переходу на ринкові рейки господарювання, мала добрі стосунки зі своїми сусідами, є політичним чинником сучасної європейської ситуації. Це зафіксовано в двосторонніх документах, які Україна підписала з США і Канадою. Це виявляється й у наших відносинах з Німеччиною, країнами Центральної і Східної Європи. Це знаходить своє відображення і в багатосторонніх документах. В тому числі з НАТО.

Нещодавно з боку Північноатлантичного альянсу на офіційному рівні висловлено готовність працювати з Україною над розвитком стосунків, особливих стосунків. Навіть поза рамками таких програм і структур, в яких Україна бере участь. Поза рамками «Партнерства заради миру» і Ради Північноатлантичного союзу. Це вже конкретика, конкретика політичної волі. Ще передчасно говорити, яких саме форм набуде це співробітництво. Якраз нині відбувається осмислення цих форм, вироблення відповідних документів. Бажання провідних західних країн підтримати Україну на цьому зламному етапі її історії є реальним фактом.

Хотів би відмітити, що важливою підтримкою, насамперед матеріальною, а її можна вважати й політичною, є підтримка, яку нині одержує Україна від провідних фінансових інституцій Заходу. Це, без перебільшення, можна сказати, свідчить про відчутний злам у ставленні Заходу до України, починаючи з кінця минулого року. Сподіваємося, цей процес буде поступово поглиблюватися і набуватиме нових форм.

До спільної точки зору ще далеко

— Ухвалено рішення про те, що всі країни—учасниці ОБСЄ мають зараз працювати — у концептуальному плані — над виробленням якоїсь спільної для всіх моделі майбутньої архітектури загальноєвропейської безпеки. Але якщо говорити відверто, до вироблення спільної точки зору ще далеко.

Навіть у рамках ОБСЄ окремі регіональні групи мають свої підходи. Окремі підходи властиві й певним країнам. Та й взагалі питання це не з простих. Якоюсь мірою воно зачіпає інтереси всіх держав континенту. Не всі з них як слід освоїлися в ситуації, що склалася після того, як на рубежі 1980—1990 років стався кардинальний геополітичний злам у цій дуже чутливій частині світової архітектури безпеки — у Європі. Зникла біполярність. Але не можна твердити, що натомість прийшла багатополярність. Так чи інакше нині простежуються тенденції, які свідчать про можливість якщо й не нового видання біполярності світу в знайомому нам вигляді, то принаймні якихось її ремінісценцій. З іншого боку, заявляють про себе тенденції до утвердження багатополярності навіть у нашому маленькому «європейському домі». Яким чином узгоджуватимуться інтереси країн—учасниць ОБСЄ у майбутній всеохоплюючій системі безпеки і якою саме буде ця система, зараз сказати дуже й дуже важко.

Яким чином узгоджуватимуться інтереси країн—учасниць ОБСЄ у майбутній всеохоплюючій системі безпеки і якою саме буде ця система, зараз сказати дуже й дуже важко.

До того ж даються взнаки певний, якщо можна так висловитися, егоїзм вже існуючих структур і брак політичної волі до єднання на принципах, проголошених у Паризькій хартії для нової Європи. Є чимало й інших проблем.

Як кажуть німці, диявол завжди криється в деталях. У загальних рисах усі країни ОБСЄ погодилися з тим, що безпека в Європі має бути неподільною. Має бути всеохоплюючою, має базуватися на визнаних нормах і принципах. Щодо цього суперечок немає. А от коли доходить до практики, до втілення цих принципів у конкретні домовленості, то й виникають всілякі проблеми.

Україна ж виходить із підходів, зафіксованих у Паризькій хартії для нової Європи. Це не декларація. Це наша свідома позиція, яку ми відстоювали і будемо відстоювати. На нашу думку, одним із найнебезпечніших може бути такий варіант розвитку ситуації в Європі, коли виникне загроза відтворення в нових історичних умовах якщо не протистояння, то якогось контрбалансу між існуючими структурами безпеки. Теоретично — між Ташкентським договором і НАТО.

Україна, яка, нагадаю, проголосила про свій намір стати нейтральною державою, що не бере участі у військових блоках, звичайно, з великою увагою стежить за розвитком європейських процесів у цьому напрямі. Позаяк ситуація, що може виникнути при розширенні НАТО до наших західних кордонів, з точки зору національних інтересів нашої країни не може вважатися комфортною.

Як нам здається, адекватну модель майбутньої європейської системи безпеки слід шукати не в якійсь ієрархії вже існуючих структур. Треба віднайти механізми їх співпраці, взаємодії, взаємозалежності і розподілу сфер відповідальності. Адже домовитися, хто перший, хто останній, завжди найдзвичайно важко. Легше узгодити, хто за що відповідає.

На нашу думку, одним із найнебезпечніших може бути такий варіант розвитку ситуації в Європі, коли виникне загроза відтворення в нових історичних умовах якщо не протистояння, то якогось контрбалансу між існуючими структурами безпеки.

ОБСЄ, на нашу думку, є дуже важливим інструментом превентивної дипломатії. Вже має в цьому плані певний досвід, певні механізми. Та й географічний обсяг цієї структури дає змогу використовувати її як одну з найбільш ефективних, яка здатна запобігати конфліктам або врегулювати їх на ранній стадії виникнення. На мій погляд, саме в цьому напрямі повинні йти пошуки місця і ролі ОБСЄ в майбутній архітектурі європейської безпеки.

Так чи інакше Україна не мислить себе поза цією архітектурою. Ми вважаємо: сьогодні розраховувати на те, що якась європейська країна, потужна чи менш потужна, може забезпечити свою безпеку виключно власними силами — такий підхід є нереалістичним, відірваним від життя. З нинішніх тенденцій світової політики випливає, що найбільш надійні — в зовнішньому плані — гаранті безпечного існування держави слід шукати в колективних міжнародних структурах. Якими вони будуть — це питання часу.

За матеріалами журналу МЗС України «Політика і час».

Освіта

УЧИТИ ВЧИТИСЯ

У Німеччині, Південній Кореї та Японії стабілізація й економічний розквіт починалися з інформаційно-освітньої політики. Як кажуть, свого не цурались, чужому научались: у тій же Японії книги Сухомлинського було видано на 10 років раніше, ніж у нас!

Нині маємо в Україні багато ідей стабілізації та відродження — своїх і запозичених, на кухонному й державному рівні. Але як зробити цінні ідеї стимулом для дії, як сформувати таку громадську думку навколо державних проектів, що не виконувати їх або робити це для галочки було б неможливо?

На мою думку, це основне завдання Товариства «Знання», його громадських викладачів і лекторів — як популяризаторів державних ідей.

Отже, що ми робимо і що пропонуємо?

Підтримавши з самого початку стратегічний курс Президента Л. Кучми, «Знання» запропонувало створити систему усного інформування громадян з основних напрямків і положень цього курсу. Над чим і працюють Дніпропетровська, Донецька, Львівська, Харківська, Чернівецька обласні та Київська міська організації Товариства. Центр «Кадри» при Правлінні Товариства, зокрема, співробітничає з Міністерством праці та службою зайнятості, центри «Сінергія» та «Економікс» — з Міністерством економіки й Фондом держмайна, центр «Міжнародна політика» — з МЗС та Міноборони.

Однак, результативність ще далека від бажаної. Винні іноді ми — бо не досить наполегливі в одержанні держзамовлень. Але річ не лише в цьому. Досі в різних службах адміністрації Президента, у Кабміні точаться розмови про важливість інформаційної політики, але конкретної допомоги в її організації, на жаль, нема. Та й умов для розширення інформаційно-освітньої роботи не створено. Податковий прес на просвітницьку роботу, ціни на комунальні послуги зростають, зовсім неможливо працювати, не ставлячи себе у принизливу залежність від орендарів та фінансових служб. Не припиняються спроби незаконно відібрати приміщення в організацій Товариства, зокрема в Івано-Франківську, Чернігові — з мовчазної згоди обласних Рад.

Думається, що участь в інформаційному забезпеченні державної стратегії економічного, політичного й соціального розвитку повинна початися зі створення постійно діючих семінарів з правових, економічних і міжнародних аспектів курсу Президента. Тобто, з допомогою обл- та міськрад і відповідних організацій Товариства необхідно навчати керівників семінарів з областей, вони, у свою чергу, працюватимуть з міськими та районними лекторами й фахівцями, а всі вони — з трудовими колективами та групами людей. Таким чином, громадський лектор стає з'єднувальною ланкою між владними структурами і людьми на місцях. Так створюватиметься необхідний імідж важливим державним програмам. При цьому є реальна можливість зворотного зв'язку, доопрацювання на майбутнє тих програм, що не сприймаються сьогодні, але знадобляться вже завтра.

Всі документи, пропозиції й навіть кошториси, завдяки яким весь оцей механізм інформаційних дій мав запрацювати вже з початку нинішнього року, були заздалегідь подані й прийняті відповідними службами адміністрації Президента, однак, реалізація затримується. Сподіваємось, що після передбачуваної зустрічі керівництва «Знання» з Президентом Л. Кучмою чимало проблем буде знято.

А поки що вияв творчих сил Товариства часто лежить у сфері прикладній: правові консультації, навчання фінансистів чи працівників сервісу. Приміром, Волинська обласна організація, яка майже рік не діяла, почала своє відродження ... з курсів перукарів! Нині ж лектори цієї організації виконують замовлення облради з економічних та правових проблем. Цей перелік можна було б продовжити.

У розвинутих країнах система безперервної освіти населення постійно вдосконалюється і дотується на 40—50 відсотків державою. При Секретаріаті ЮНЕСКО працює спеціальна секція поширення грамотності й освіти серед дорослих, є Інститут безперервної освіти, відділення якого діють у багатьох країнах. Для нас це поки що — лиш мрія.

Але у нас є Товариство «Знання», зберeглись його штатні структури в усіх обласних центрах. Вони працюють у важких умовах, але за минулий рік ними виконано інформаційно-освітніх замовлень більш ніж на 50 млрд. крб. Якби «Знання» було непотрібне (як вважає, приміром, П. Мовчан) — чи було б це можливим?

Голова правління товариства «Знання» України Анатолій ПОГРЕБНЯК.

У ПОШУКАХ ЗЕМНОГО ЩАСТЯ

Наумівський варіант: почали з голови

Припекло на селі... Навіть показова на Придесенні Наумівка з чіткими рядочками ошатних будиночків у січнілютому завирувала пристрастями на всю область. Селяни вирішили переобрати голову. Та — не могли. Важко це зробити, якщо на його боці вдячна влада, свої підзадобрені пенсіонери, писані й неписані колгоспні закони.

Їхав я до Наумівки на четверті збори після вечірньопізніх телефонних інформувань «оргкомітету» про голодування, «сигналів» у Київ, збирання підписів протесту тощо. Вже як арбітр — незалежний спостерігач.

У переповненому залі Будинку культури ніде й яблуку впасти. З трибуни линуть гіркі звинувачення, наче прокльони. Чого зарплата мізерна, а купили «Волгу»? Хто, нарешті, покаже статут сільгосппідприємства — що там написано? Чому його від нас ховають?

Ще більшає колгоспників — уже й у проходах тісно, коридори заповнені! Та знову нема кворуму. І десь поділися списки уповноважених. Як непросто, виявляється, самостійно змістити з посади керівника!

І фактично закон на його боці: щоб переобрати голову, потрібні не тільки хор галасливих доярок, обурених механізаторів, яким накипіло від мізерних заробітків, несправедливості, а й думка пенсіонерів, яких у три рази більше в КСП (колективному сільгосппідприємстві). Вони — на пенсії. Їм, власне, байдуже, хто і як там керує. Аби дали машину, коли треба, виорали город, виписали зерна. Але... вони такі самі повноправні господарі КСП, як і працюючі. Про це довелось мені нагадати з клубівської трибуни присутнім. Адже і вчетверте загальні збори можна було б визнати недійсними.

Зрештою, автобусами підвезли пенсіонерів, ще підійшли люди, і невдовзі рішуче налаштована опозиція полегшено зітхнула: наша взяла! Наумівці 400 голосами «за» та 180 «проти» обрали Василя Сюра, який колись у них працював зоотехніком, а тепер згодився переїхати до них із Сумської області й очолити господарство.

З доярками я пожартував.

— Це ж тепер колгоспу самі витрати: хату-писанку для голови і головихи будуй, сім'ю його всім забезпечуй. Це ж йому, як з нуля, починати на новому місці. Попередній голова обійшовся б вам дешевше...

Сміються, хоча й розуміють, що це аж ніяк не жарти — приїхати на порожнє місце. Кивають усе ж: а, пусте.То не витрати!

Радість їхню можна зрозуміти: домоглися-таки свого. І відразу, здається, і зарплата від того підвищиться, і конторські високо носи не дертимуть, і дисципліна, і порядок запанують.

Велика надія у людей на свій вибір.

— Василю Денисовичу, то ми вже по 400 тисяч не одержуватимемо? — може, найголовніше, далеко не наївне, запитання того дня.

Новий голова ще не охолов від виявленого довір'я, очі його запально горять, а вуста дипломатично кажуть:

— А про це порадимося.

А радитися йому не дуже й треба буде: господарство винне 764 мільйони за електроенергію. Щомісяця мало не мільярд за газ треба платити! А тільки корови дояться...

Не розженешся на високу зарплату!

Хоча, може, наївна селянська віра у новообраного, наче в чарівника, який ось прийде і все переінакшить, здійснить чудо в Наумівці? І отримають люди те, що вони заробили. І не будуть заздрити головисі. І голова радитиметься з усіма. Для наумівського щастя так небагато треба...

Киселівський варіант: через «розлучення»

У Наумівці я уважно слухав програму Василя Сюра, який бив себе в груди, що він не «зрадник», а «справжній комуніст» і що наведе у господарстві «найсуворішу дисципліну». Його красиві слова навіть підтримувалися гучними оплесками. Та думалось: що буде завтра, якщо найголовніший рецепт виходу з кризи стане втілюватися в життя? Визначальний «козир» так боляче може вдарити по самому автору! Ще не збудовано Василеві Денисовичу будинок, але він уже найвагоміший аргумент-компромат майбутніх з невдоволених — понижених у посадах, оштрафованих за крадіжки, покараних за пиятику і т.п. Чи збере Сюр після «наведення порядку» потрібну кількість голосів на наступних виборах?

Наумівський варіант пошуку щастя, на жаль, за сьогоднішніх умов хисткий і ненадійний... Повчальна у цьому плані ситуація, що склалася у Киселівці Менського району. Голова КСП «Світанок» (одного з кращих на Придесенні) Сергій Костючок, який дев'ять літ керував господарством і не терпів пиятства, крадіжок, чи не через це зажив підчас ображених. Хоча при ньому до більшості осель проведено газ як в орденоносній Наумівці, набудовано чимало як у соціально-побутовій, так і у виробничій сфері. Та вдячність людська не вічна. На звітно-виборчих зборах керівник почув на свою адресу правду- матінку. Але й він чоловік — не промах!

Те, що невдовзі «утнув» С.Костючок, стало сенсацією, може, для всієї України. Бо такого вона ще, здається, не знала: голова сільгосппідприємства зі своїми однодумцями (а їх понад 70!) написали заяви про вихід із «Світанку» з належним їм земельним та майновим паями.

Що тут здійнялось! Агітація й контрагітація, нічні погрози, плітки.

Я приїхав у село саме, як мовиться, у найекстремальніший момент життя киселівських селян. На розширеному засіданні новообраного правління «Світанку» разом із колишнім головою та його прибічниками вирішувалось найактуальніше: як поділитись? Може, пропонували світанківці, відсіємося спільно, а потім уже почнемо розбиратися, кому яка ферма належить?

Деякі новообрані правлінці взагалі відкидали рівномірний переділ:

— Це ж мій батько косарку у 1933 році здав, коней, корів, свиней у колгосп привіз. А тут якась зайда рік у селі — і йому відріж пай землі? Треба від 33-го року все починати! Отак!

Вирішили питати дозволу у зборів. Але більшість — за колгосп, а не за переділ: гуртом. Хай Костючок не мудрує. Нащо то воно — поділ села на два колгоспи? Рішуче виступив проти роз'єднувачів і голова сільвиконкому Леонід Губенко.

І все ж, проти волі більшості, і на щастя екс-голови, є закон, який захищає власників паїв. Не хочеш спільно обробляти землю — будь ласка, бери свою частку землі, майна і розпоряджайся як душі заманеться.

Однодумці згуртувались у нове КСП «Дружба». Кажуть, із собою Костючок забрав найкращих механізаторів, водіїв. Через суд вони вирішать усі свої проблеми.

У конторі розмовляв з двома киселівськими головами.

— Розумієте, — каже С.Костючок, який очолив «Дружбу». — Село вже не може так жити, як воно жило. Йому потрібні не гроші, які сюди скільки не гати — підуть, наче вода у пісок, а реформи. Ще багато голів сидять і чекають, що вони щось «виплачуть» зверху, що їм піднесуть і підвезуть бензин, запчастини. А в колгоспах колгоспники всю надію тільки на голів покладають. Ці часи минули. Треба всім думати. Ось ми по-новому об'єдналися. Пенсіонер, наприклад, дав нашій «Дружбі» пай. Я тепер йому зерном, і гноєм повинен заплатити, город виорати. Йому вигідно? Вигідно. І мені вигідно, бо «Дружбі» потрібна земля. Пай нас тепер годуватиме. Хіба вигідно буде свої гектари паскудити?

Керівник «Дружби» бачить вихід із кризи на селі у створенні отаких колективних господарств однодумців, де на шиї працелюбів не сидітимуть ледарі, п'яниці, крадії та обтяжливий адміністративний апарат.

Схоже, у Киселівці цим переділом не закінчиться.

Якщо пайовики Костючка цього літа стануть на ноги (а він дуже впевнено себе почуває) і дадуть своїм пенсіонерам обіцяне зерно і т.п., у 385 пенсіонерів настане час восени подумати, кому краще і вигідніше довірити свій пай. А відтак «Світанок», який продовжує жити по-старому, чекають драматичні часи: або змінювати все по-новому, вступати в конкурентну боротьбу з сусідами, або поступово здавати позиції.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Ми — з подільського краю

***БЛАГОДАТНА** подільська земля не лише для цукристих, її ґрунтово-кліматичні умови вельми сприятливі і для садівництва. Отож і не дивно, що на Поділлі загніздилася науково-дослідна станція садівництва. За розмірами не може зрівнятися з Донецькою а чи Кримською, одначе уже два роки дає найкращі в Україні врожаї і має найбільші прибутки, які становлять третину прибутків у всьому об'єднанні.*

Пріоритетним для нас є сортовивчення плодоягідних культур. Загалом наша колекція становить 1535 сортів, понад 50 передано для районування сотодільницям. Життя давно довело, що такі невеликі науково-дослідні станції вкрай потрібні. Отож і живемо, як часом люблять казати, як за старих добрих часів. Якщо середня врожайність яблук на Вінниччині була торік 22,9 центнера, на Хмельниччині — 5,5 центнера, то на станції зібрали по 178 центнерів з кожного гектара. Як добре господарювати, то можна і в скрутні часи отримувати високі врожаї.

Ми ні в кого нічого не просимо. Вже на цілий рік забезпечили себе мінеральними добривами, пально-мастильними матеріалами, засобами захисту рослин, на 30 відсотків оновили тракторний парк. Навіть зуміли в кінці року своїм працівникам виплатити додатково 2 мільярди карбованців. Мало того, вільні кошти вкладаємо на проценти, за рахунок цього живемо.

Не можу робити далеких прогнозів нашого життя, одначе докладаю всіх зусиль, аби воно було кращим. Не звертатиму на природні несподіванки, але факт, що нинішні кліматичні умови нас не пестили (мається на увазі випадання опадів, для Вінниччини не характерних). Очікувати якогось дива не можемо, проте певен, що добрий урожай зберемо й цього року.

Певна річ, що досягнути небачених висот в науці не маємо можливості, бо, певен цього, останнім часом садівництво почало занепадати. І, якщо раніше полюбляли висловлюватись — впроваджуємо науку широким фронтом, сьогодні цього робити не можемо, адже держава в цю галузь кошти вкладає неохоче.

Інтелектуальний науковий потенціал маємо, а впровадити в практику набутки вчених не в змозі матеріально, бо ж на двадцяти-п'ятнадцятирічній давності обладнанні в садівництві далеко не поїдеш.

Нині садознаї сподіваються на Державний комітет з питань садівництва, виноградарства та виноробної промисловості. Як на мене, слід все ж таки пам'ятати, що садівництво — це та сама валюта для держави, як і інші, так би мовити, пріоритетні сільськогосподарські культури. Завоювання ринку галуззю на державному рівні дасть нам валюту, а багатьом людям плодоовочеві продукти вельми поліпшать здоров'я.

Загалом науково-дослідні станції садівництва не повинні втратити своєї значущості ні за якої ситуації. І функціонування їх мусить бути не в приватній, а у власності держави. Необхідно звернути увагу і на вельми цікаву деталь, а саме на естетичність оформлення нашої продукції, яку бажають купувати в європейських країнах, але не в нашій тарі. Державі над цим варто замислитися і надати суттєву допомогу садівничій галузі. Цю проблему потрібно вивести на загальнодержавний рівень.

Василь ЧЕРНІЙ,
директор Подільської науково-дослідної станції садівництва.

МІНІ-ЗАВОДИ ДЛЯ АПК

***ТАКИХ** бізнесменів, як Вадим Чичинський, у Дніпропетровську, як, мабуть, і в Україні, загалом не так вже й багато. Має значний життєвий досвід, у тому числі й досвід виробничника, керівника. Був ракетобудівником на знаменитому «Південмаші», потім очолював побутові підприємства міста, а далі багато років працював заступником керуючого «Електромашпостачзбуту». І «вирибався» звідти силоміць, бо не відпускали.*

Підприємство «Олена», засноване Вадимом Чичинським, спеціалізується на випуску металевих виробів і конструкцій. Виготовляє і монтує ангари різного призначення, зокрема й утеплені, інші сховища і споруди, металеві гаражі. Виготовляє й засоби захисту, бо несподівано зріс попит на грати, всілякі запобіжні пристрої та металеві двері. Все ж перевагу підприємство віддає випускові металевих конструкцій для невеликих виробничих об'єктів. Виконували замовлення навіть підприємців з Рівненської і Тернопільської областей.

А зараз вимальовується новий напрям — випуск і монтування міні-підприємств, елеваторів, пекарень, м'ясо- і молокозаводів, олійниць, консервних цехів, механізованих токів тощо. Адже не лише фермерам, а й колгоспам і радгоспам, котрі неодмінно змінюватимуться за своєю суттю, не обійтися надалі без власних переробних потужностей. Випускати таке обладнання, звичайно, складніше, ніж зварювати гаражі чи грати. Ще й неминучі витрати на конструювання і довершені технології. Але підприємство «Олена» дуже хоче прислужитися селу і продовольчому виробництву.

— Хочу відверто вас запитати: мабуть, і «Олена» не гребує методом «Купи-продай», чи не так?

— Що ж, доводиться. Та збагнімо різницю. Моя фірма ґрунтовно вивчає попит в регіоні, тоді налагоджує постійні зв'язки з підприємствами, аби постачати їм те, в чому найбільша потреба. Це запчастини, трактори, мотоцикли, автобуси, автонавантажувачі, пально-мастильні й будівельні матеріали, і ж цемент чи деревина. «Баришів» не гребемо, прибутки від торговельно-закупівельних операцій спрямовуємо на розвиток того ж таки виробництва.

Не втримався, щоб на завершення розмови не запитати про перспективу, плани й наміри.

— Уже в найближчій перспективі моя «Олена» перетвориться на об'єднання підприємств продовольчої переробки. Мало монтувати міні-заводи на замовлення фермерських господарств чи колгоспів — у складчину та залучаючи інвестиції, в тому числі й інвестиції населення. Пора вже створювати сучасну переробну мережу, котра вироблятиме усе, чого душа забажає. Над втіленням цієї ідеї ми вже працюємо.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Листи ветеранів і про них

А нам так потрібні повага й доброта

День Перемоги завжди був для мене великим і радісним. Усі вітали зі святом, а молодь звертала увагу на мої нагороди, розпитуючи, де і за яких обставин я їх заслужив. І я з задоволенням розповідав. Нагороди завжди носив з гордістю і перед святом начищав до блиску. За останні кілька років мої медалі потемніли і висять у шафі разом з костюмом. Я їх не одягаю після того, як одного разу молоді люди мені сказали:

— Діду, навіщо ти носиш ці брязкалки, вони нікому не потрібні...

Чому сьогодні така неповага до того, що в роки війни вважалося подвигом? Мені вже 75, болять руки, ноги — це наслідок тієї страшної війни, бо доводилося стояти в окопах по коліна у воді, під снігом, у сирих землянках. А нині лікарі мені кажуть, що це від старості. Не вірять мені, що був контужений, вимагають довідку про це, а хто тоді про довідки думав? Трошки підлікувавшись, втік з госпіталю доганяти свою частину. А сьогодні все чомусь змінилося. Навіть з боку уряду відчувається неповага до нас, ветеранів. Невже і справді ювілейні медалі видаватимуть тільки тим, хто воював на території України? Вважаю, що це несправедливо. Адже ми не самі вибирали, на якому фронті воювати, — куди послали, там і служили.

Але, повірте, сьогодні не так ці медалі важливі, як добре людське ставлення до нас, ветеранів...

Микола ЯКОВЕНКО.

Чернігів.

Їх також не маємо права забувати

Згадуючи минулу війну, важко збагнути, як можна було вистояти та ще й розгромити озброєного до зубів ворога. Це було справжнє пекло, коли все довкола перемішувалося із землею. Жахливий слід по собі залишила абверівська армія.

Сьогодні ми багато говоримо про статус ветерана, але чи легше жилося і під час війни, і після Перемоги вдовам, сиротам? Я вважаю, що сьогодні ми повинні віддати їм належне. Бо післявоєнна відбудова народного господарства робилася їхніми руками...

Іван ЦЕБРЕНКО, ветеран війни і праці.

Куцеволівка
Онуфріївського району
Кіровоградської області.

Мама не лише вчила дітей...

У Велику Вітчизняну кожен мав свій шлях до Перемоги над фашизмом. Моя мати працювала вчителькою. Вона любила свою професію, своїх маленьких школярів. І навіть в окупованому фашистами Києві, в одному з будинків по вулиці Жилянській організувала групи малюків і проводила з ними навчання. Звичайно, заняття були законспіровані, матуся ризикувала життям і своїм, і маленьких учнів. Але вона підтримувала дух непокори ворогові і віру в те, що окупація тимчасова, що настане час, і наші війська очистять красень Київ від фашистів.

За це мою матусю нагородили медаллю.

Леонід ЧУКІН.

Ірпінь
Київської області.

Ні, не за Сталіна ми воювали

Київ, Біла Церква, Богуслав, Корсунь-Шевченківський... Саме ці міста в 43-му, 44-му визволяла від окупантів наша 180-та стрілецька дивізія. Я був командиром санітарного взводу. Але якщо треба було, брав у руки й автомат. Чи добре воював? Про це могли б розповісти нагородні листи та бойові ордени й медалі. Але не про це мова.

Частенько молоді мої знайомі запитують: а в чому ж був секрет вашого покоління, що допомогло зламати хребет фашистському звірові? І я їм відповідаю:

— Не вірте, ніколи не вірте, що нас кидала на ворожі лави безмежна віра в Сталіна. Силу нам давала велика любов до рідної землі, до свого міста, села, що їх топтали ненависні окупанти!

А ще мене запитують, як ми могли за такий короткий час відбудувати розтрощену війною країну, підняти народне господарство? І тоді я відповідаю:

— Навіть найжорстокіша війна не вбила в нас людяності, снаги до прекрасного, любові до Батьківщини.

Мені вже під вісімдесят. І я радію, що багато молодих продовжує нашу ходу.

Леонід ПОПОВ.

Білопілля
Сумської області.

Колонка власкора

Благодійне обличчя приватизації

Своїм розпорядженням голова Одеської обласної Ради народних депутатів Руслан Боделан виділив понад 6,5 мільярда карбованців, що надійшли від приватизації об'єктів обласної комунальної власності, на благодійні цілі. Це дало змогу Одеській міській лікарні № 11, Савранській районній лікарні, обласному онкодиспансеру придбати дефіцитні медикаменти, а протезно-ортопедичному підприємству — матеріали для виготовлення протезів інвалідам. Ще 10 мільярдів карбованців, у зв'язку з загрозою дифтерії, виділено облуправлінню охорони здоров'я на придбання одноразових шприців, аби провести масову імунізацію населення області.

Вшанували Ойстраха в Австралії

Три різнопланові концертні програми представив на престижний фестиваль Одеський державний симфонічний оркестр. Фестиваль відбувся в місті Перт далекої Австралії і був присвячений знаменитому скрипалю одеситові Давиду Ойстраху. Сто музикантів під керівництвом Хобарта Ерла, громадянина США і заслуженого артиста України, за свідченням тамтешньої преси, дивували всіх своєю майстерністю. На виступах ніде яблуку було впасти. Про популярність колективу свідчить і той факт, що недешеву поїздку субсидіювали, в основному, зарубіжні фірми.

З інтернату — в бармени

18 юнаків з одеської школи-інтернату № 4, де виховуються сироти, щойно одержали дипломи, які засвідчують, що вони набули професії бармена. Навчання на курсах організували й матеріально забезпечили швейцарська фірма «ІСН», компанія «Австрійські авіалінії» та туристичне агентство одеського готелю «Лондонський». А вручення дипломів відбулося на теплоході «Тарас Шевченко». Хтозна, може, комусь із молодих барменів невдовзі випаде працювати саме на цьому пасажирському судні.

Студенти-розбишаки нікому не потрібні

Рада Великотирнівського університету, що в Болгарії, виключила з вузу двох українських громадян — третьокурсників Сергія Вахова та Віталія Балтаджі. За те, сказано в рішенні, що систематично порушували порядок у гуртожитку і, будучи п'яними, побили студентку. Нині у вузах Болгарії навчаються сотні етнічних болгар з України, причому витрати на це взяла на себе болгарська сторона.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеська область.

Волинський карбід

Виробниче підприємство «Політех» у селі Шельвів Локачинського району налагодило випуск дефіцитного для України карбіду кальцію. Для цього тут пущено в дію дві плавильні печі, а найближчим часом почне працювати й третя. Проектна потужність кожної — 1,5 тонни продукції на добу. Як свідчать спеціалісти Санкт-Петербурзького науково-дослідного інституту «Діпрохім», волинський карбід не поступається якістю кращим зразкам зарубіжного виробництва.

Берегиня з солом'яним дзвоном

Капелюхи, глечики, обручі, шкатулки, жіночі прикраси, виплетені Марією Кравчук із соломки, вражають дивовижною красою і довершеністю. Вже багато літ мешканка села Туличів Турійського району відроджує забуте ремесло. Навчаючись заочно в Івано-Франківському педінституті на художньо-графічному факультеті, Марія Кравчук захистила диплом за темою «Мистецтво плетіння із соломки». А пізніше в сільській школі вчила сільських дітей цього ремесла. Її вироби — то своєрідні шедеври, які неодноразово відзначені на виставках та фестивалях. Виплетений майстринею солом'яний дзвін став символом дитячого фестивалю, який щорічно відбувається у Луцьку.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

ВМІЄМО ЗАХИЩАТИ, НЕ ВМІЄМО ЗАХИЩАТИСЯ

***Через 50 років** після від'їзду з України парижанка Кляра Тропер зателефонувала до Львова й розшукала через довідкове бюро родину Вавринюків. Незабаром вона приїхала сюди разом із сином, а трохи згодом на її запрошення до Парижа вирушив лікар із Жидачева Роман Вавринюк. Колись він був її учнем, а його батьки врятували вчительку від смерті. Із Франції Роман Вавринюк повернувся із записаними спогадами, які Кляра Тропер прохала передати в пресу.*

«Я пережила війну завдяки українцям»

«У зв'язку з великою хвилею антиукраїнізму, коли всім українцям приписується антисемітизм, хочу написати: багато українців, ризикуючи втратити свободу чи навіть життя, часто терплячи голод і холод, допомогли мені уникнути неминучої смерті. Мушу признати, що я була простою людиною, без жодних загальних і окремих заслуг перед українцями.

Я проживала у Львові, коли 1941 року німецькі війська увійшли до цього міста. Завідувати маєтком школи, де я працювала учителькою, доручили професорові Кузьміву. Вугілля на зиму мали розподіляти між персоналом школи, за винятком євреїв. Мені таки виділили вугілля, але, щоб уникнути небезпеки, помістили його в пивниці у секретарки. Моя подруга зі студентських часів Галина Корчинська-Єфремова відразу заопікувалася мною, приносила мені пакунки з харчами від моїх знайомих, допомогла влаштуватися репетитором німецької мови у своїх сусідів.

Мій колега, учитель географії пан Конца, повідомив мені, що має метрики хрещень, які дістав з архіву. Такі документи можна було роздобути лише за великі гроші, мені ж вони дісталися безплатно. З цією метрикою Галина звернулася до професора Годиса. Професор з моєю фотографією і новим прізвищем Ващишин виробив посвідчення з відповідними печатками про те, що я є учителька початкової школи. Це був дуже сміливий вчинок. Згодом мені пощастило дістати лекції в українській сім'ї Вавринюків. Пані Анна запропонувала мені давати уроки латини й математики її трьом дітям».

Кляра Тропер пише, як вона потрапила до гетто разом із батьком і вибралася звідти завдяки фальшивим документам, допомозі Галини й сім'ї Вавринюків. Кожен епізод, дарма що минуло стільки років, вона згадує докладно, називає прізвища своїх рятівників з глибокою вдячністю і теплотою.

1944-го року вона відстала від поїзда в Станіславі (нині Івано-Франківськ) і опинилася в чужому місті без грошей... «Я звернулася до якоїсь жінки й розказала про свою пригоду. Вона порадила звернутися до українського священика. Я так і зробила. Прийняла мене сестра священика. Запросила, нічого не питаючи ні про мене саму, ні про мої документи. Поставила переді мною миску лляного тіста на гарячому молоці. Смак цієї чудової їжі я ніколи не забуду...

Наступного ранку син священика провів мене на залізничну станцію, купив білет, посадив у вагон».

Потому Кляра ще три місяці переховувалася у професора Годиса. «Під час бомбових нальотів Годис не хотів іти до пивниці без мене, а зі мною також не хотів, щоб не показувати мене іншим людям».

Пані Тропер потерпає, що не змогла віддячити всім добрим людям, які допомагали їй, і сподівається, що вони прочитають її спогади. Університетська подруга Галина зуміла зберегти її диплом та інші документи, й по війні Кляра Тропер повернулася до педагогічної роботи. Від 1946 року проживає в Парижі.

У Парижі мені розповідали, що пані Тропер завжди захищає українців, коли чує звинувачення в антисемітизмі, — розповів після поїздки Роман Ваврнюк.

А що ж ми?

Історія незвичайна і водночас звична. Бо подібних випадків порятунку євреїв українцями у роки війни було дуже багато. Згадаймо хоча б історію сім'ї спікера ізраїльського парламенту. Ці спогади Кляра Зіммальс-Тропер передала до України саме тоді, коли розгорівся скандал довкола передачі компанії CBS «60 хвилин», зокрема знятого в Україні фрагменту «Потворне обличчя свободи». Майже третина телеглядачів Америки дивилася цю телепередачу й слухала її автора Морлі Сейфера, який стверджував, що «українці — генетичні антисеміти».

Українські громади США, урядові, політичні та громадські інституції України не залишили цей випадок поза увагою — в різних формах висловили свій протест. Однак голос України прозвучав кволо. Попри всі передбачені міжнародними дипломатичними нормами «правила гри», не розумію, зокрема, «делікатності» мера Львова Василя Куйбіди, який у своєму листі до виконавчого продюсера програми «60 хвилин» Дональда Х'юіта називає його «дорогим паном», підписується «щиро ваш» і закінчує свій лист так: «Я не сумніваюся в чесних намірах пана Сейфера. Тому сподіваюся, що він перегляне свій репортаж і зробить що-небудь для відшкодування збитків, яких він завдав доброму імені Львова та його мешканців».

Не треба ілюзій! Ніхто нас не захистить, якщо самі цього не зробимо, і ніхто нічого не «перегляне» — ані CBS, ані «Останкіно». І не було ніякісінької потреби приписувати «чесні наміри» тому, хто добре усвідомлював, що і для чого він робить.

«Серед уроків, що слід засвоїти з цієї історії, є необхідність безперервної уваги до висвітлення подій в Україні у закордонних засобах масової інформації», — прокоментував ситуацію відомий американський політик Роберт Макконел. У Ізраїлі брудну хвилю підхопили російськомовні засоби масової інформації, яких там не бракує, а емігранти з України були й залишаються на голодній інформаційній пайці. Про це з гіркотою говорив мені по телефону недавній львів'янин Богдан Безручко, який нині проживає з сім'єю в Хайфі й очолює там Український центр. До ідеї створення такого центру прихильно поставилася мерія Хайфи, тамтешні жителі, а от Україна...

— Я — українець і не хочу бути росіянином, — говорив мені Богдан Безручко, — але з України отримую лише листи від сестри й дізнаюся, що там дорога ковбаса. Зате тут багато російських видань, російські колективи приїжджають на гастролі, проводиться відповідна політика. Місцеві жителі уявляють Україну як злиденну феодальну державу. Лише раз на тиждень, о першій годині ночі «Останкіно» надає свої канали вістям з України. Але ж які то вісті! Або про писанки розповідають, або про Марію Петренко, яка вирощує буряки. Важко уявити, чим живе Україна, жадібно виловлюю крихи інформації в російських виданнях. Саме для заповнення інформаційного вакууму ми й створили Український центр.

Тут чимало людей, які не хочуть поривати зв'язків з Батьківщиною. Я маю подзвіне громадянство. Розуміємо, що Україна не має коштів, та ми й не розраховуємо на них. Намагалися створити у Києві фонд допомоги Українському центру. Цю ідею підтримали свого часу Лесь Танюк, Іван Дзюба, інші діячі. Знайшлися й бізнесмени, які готові були вкладати кошти, але Міністерство юстиції України так і не зареєструвало фонд.

Дуже хочемо знати, що ж діється в Україні. Хіба так важко домовитися в Києві, щоб «Авіалініями України» привозити сюди 200—300 примірників газет? Ми купували б їх...

І що тут ще додаси? Хіба що нагадати: хто володіє інформацією, той володіє світом. Чим же володіємо ми?

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Потрібні професіональні охоронці таємниць

***«Б**АЗІКА — знахідка для шпигуна» — вчили нас зі шкільних років. І слід сказати, золоте правило радянської моралі успішно компенсувало відсутність законодавства у сфері охорони державних таємниць. Основні нормативні акти, що регулювали відносини в цій галузі, зокрема, Головний перелік відомостей, які становлять державну таємницю, було... засекречено. Тому зрозуміти, а що, власне, закликав «не розголошувати» Кримінальний кодекс, радянському громадянинові було непросто.*

*Про те, що з тої пори змінилося (а змінилося багато чого), — наша розмова з головою Держкомітету України з охорони державних таємниць Павлом **МИСНИКОМ**.*

— Павле Олександровичу, прийнятий 1994 року Закон про державну таємницю передбачив створення нового переліку відомостей, що містять секретну інформацію. Подзвоніть ключами від таємниць...

— Нині Звід відомостей, що містять державну таємницю, проходить процедуру узгодження.

Кажучи про зміст Зводу, зазначу, що грифа «для службового користування» ви у ньому не зустрінете, чому, певне, мають зрадіти журналісти. Законом України «Про державну таємницю» передбачено лише три грифи секретності: «особливо важливо», «абсолютно секретно» і «секретно».

Звід охоплює відомості, що становлять держтаємницю у сфері оборони, економіки, зовнішніх відносин, держбезпеки та охорони правопорядку. Після ухвалення в Держкомітеті і реєстрації в Мінюсті документ набере чинності.

— Певне, «твір» солідний?

— Даремно іронізуєте. Колись Головний перелік становив лише чотири друкарських аркуші. Але під його надмірно узагальнені формулювання можна було «підвести» все, що завгодно. Були також відомчі переліки, які конкретизували головний, — ото були справді багатотомні фоліанти. Нинішній Звід являє собою єдиний, максимально конкретизований документ. Він буде відкритим, доступним і навіть публікуватиметься у пресі.

— А чим сьогодні керуються, скажімо, органи юстиції?

— Чинні тимчасові галузеві переліки.

— Раніше пріоритет у визначенні державних таємниць належав, серед інших відомств, КДБ.

— Нині рішення про внесення чи вилучення якогось положення зі Зводу ухвалює Державний експерт з питань таємниць. Це цілком новий для України інститут, запозичений із зарубіжної практики. Державних експертів призначають «за посадою» — це передовсім перші особи держави, члени Кабінету міністрів, міністри деяких галузевих міністерств, керівники ряду відомств, а також провідних інститутів і КБ, чия діяльність пов'язана з держтаємницею.

До речі, кадрова проблема — чи не найскладніша серед тих, з якими стикаємося. Адже вузи, які готували таких спеціалістів, залишилися в Росії. Нині при КПІ, де ще збереглися фахівці в галузі технічного захисту інформації, ми відкрили власні курси. Наступного навчального року на базі одного з факультетів вузу почнеться набір студентів, які в майбутньому (вперше в Україні!) отримають дипломи фахівців в галузі захисту інформації.

Зазначу, що досвід кадрів КДБ, незважаючи на ідеологічний обструкціонізм, тут просто незамінний. На жаль, майже всі вони влаштувалися в Росії...

— Це й зрозуміло: людина шукає, де платня більша...

— Не лише через це. У Росії після розпаду Союзу система охорони державних таємниць продовжувала діяти за інерцією. А в Україні інформаційний протяг за два роки виніс надто багато...

Два роки система була некерована і тихенько розвалювалася на нижніх рівнях. Сприяла цьому фінансова криза. Адже раніше режимні підприємства були престижними — і зарплата більша, і у постачанні — завжди зелене світло. Нині підприємства не хочуть нести додаткові витрати і тому майже повсюди скорочують режимно-секретні органи (ті самі перші відділи) або ж зовсім їх ліквідовують.

Сьогодні систему доводиться створювати наново.

— А як, до речі, закон гарантує дотримання прав людини у ввіреній вам сфері?

— Коли говорити про систему доступу й допуску до секретної інформації, її істотно демократизовано.

Підставою для відмови у допуску може бути відсутність у громадянина обгрунтованої необхідності в роботі з такою інформацією, відмова взяти на себе зобов'язання щодо збереження держтаємниці, наявність судимості за важкі злочини, не знятої в установленому порядку, а також співробітництво з іноземною контррозвідкою.

— А якщо говорити про обмеження?

— Розроблено спеціальний трудовий договір для співробітників, чия діяльність пов'язана з державною таємницею. Раніше практично всі вони були «невиїзними». Нині немає колишньої категоричності, туристичні та ділові поїздки можливі. Хоча короткочасні обмеження передбачено — приміром, у переїзді на постійне місце проживання «за кордон». Відмінено ідеологічні табу на кшталт «іноземець нам не товариш». Раніше не могло бути й мови про те, що ви, мешкаючи, скажімо, в «Арзамасі-16», станете тестем алжирця чи француза.

— Усе це чудово. Та ось ілюстрація до того, як ми вміємо берегти державні таємниці: ще ніхто не знає дати введення гривни, а нові купюри вже пропонують на товчку...

— Ескіз нових грошових знаків і справді — державна таємниця... Якщо ж говорити про ефективність системи охорони держсекретів... У той час, коли нормативно-правова база і сама система охорони держтаємниць з єдиним координуючим центром — Держкомітетом — тільки формувалася (сам Комітет утворено 1993 року), ряд міністерств та відомств, у тому числі Національний банк, некваліфіковано визначили свої завдання у сфері режимно-секретного забезпечення закритої інформації. Що й призвело до її відпливу. Нині Нацбанк з допомогою фахівців Комітету усунув порушення вимог режиму секретності.

Між іншим, багато тут залежить і від «людського фактора». До речі, за законом людям, що зазнають певних незручностей у зв'язку з їхнім доступом до секретної інформації, слід сплачувати певні грошові компенсації в розмірі 10, 15 та 20-відсоткової надбавки до зарплати.

— І ви вважаєте, що це застереже їх від спокуси продати, нехай маленьку, але державну таємницю?

— Ні, звичайно. Але доходи цих людей хоча б якоюсь мірою мають бути вищі. Адже...

— Адже кожен хоче спати спокійно...

— Цілком вірно. А люди, котрі працюють в умовах режимних обмежень, зобов'язані постійно себе контролювати, думати про те, чи зачинили вони, йдучи з роботи, сейф, чи не залишили на столі чогось зайвого тощо.

— І Президентові також належать «відсотки»?

— Перед законом усі рівні.

Записала Ганна РОМАНЦОВА.

Книжковий кіоск

«Рада» пропонує і радить

А вибір уже за нами, читачами

***В**ИДАВНИЦТВО «Рада», створене два роки тому при Українській Всесвітній Координаційній Раді, образно кажучи, ще не вийшло з пелюшок. Але книги, видані ним, зокрема «Українець, який відмовився бути бідним», «Друга світова війна», «Іван Мазепа і Москва» мають добрий читацький резонанс, знані як в Україні, так і в українських громадах за кордоном.*

*Які видання сьогодні на підході до читача? Про це ведемо мову з головою Секретаріату УВКР, головним редактором «Ради» письменником Михайлом **СЛАБОШПИЦЬКИМ**.*

— Запущені в роботу, — говорить Михайло Федотович, — близько десяти книжок. Зокрема, новий історичний роман Юрія Мушкетика «На брата — брат» — про період Руїни в нашій історії, про таку неординарну і неоднозначну постать, якою був гетьман Іван Виговський. Як на мене, цей роман за своїми художніми якостями є одним з найкращих творів Юрія Мушкетика. Ми подбали про добру рекламу цього видання і вже тепер надійшло багато замовлень на нього.

— Маєте проблему з реалізацією книг?

— Звісно, книга сьогодні, на жаль, не має такого попиту, як ще кілька років тому. І не тому, що люди втратили до неї інтерес — здебільшого куций сімейний бюджет не дає змоги цього зробити. Але якихось особливих проблем зі збутом не маємо. А реалізація наших книг іде в трьох напрямках.. Частину тиражу збуваємо в Україні, частину — продаємо на західному ринку, скажімо, через книгарню «Свобода» в Нью-Йорку, а ще одну частину — розсилаємо безплатно в українські громади Росії, Казахстану, Молдови... У так звану східну діаспору.

Та повернемося до наших нових книг, які ось-ось з'являться в українських книгарнях.

Це і том поезій Івана Драча. Не секрет, що протягом останніх років Драч-політик якось заступив Драча-поета. Отож до вибраного потрапили як неопубліковані вірші з 60-х років, так і написані вже в незалежній Україні.

На підході до читача й «Спогади» Олександра Кошиця, який під час національно-визвольних змагань українського народу зорганізував національний хор, з яким у 1919 році відбув у Європу розказувати світові з допомогою пісні про свій народ, про молоду державу. Українські артисти з тих незвичних гастролей так і не повернулися, бо невдовзі Українську державність знищили більшовики.

Автор спогадів почасти передав стан своєї душі від побаченого-пережитого, дає влучні й неординарні характеристики відомим людям, з якими його тоді зводила доля. Від Винниченка — до Степового, Стеценка... І тому читаєш записки, як художній твір.

— То перше видання «Спогадів»?

— В Україні — так. А за кордоном вони вже побачили світ. У Канаді. Саме диригент тамтешнього хору імені Кошиця пан Климків і запропонував нам до видання «Спогади», мало того — фінансово підтримував це видання.

З інших видань хочу назвати унікальний том матеріалів «Модест Менцинський», підготовлений музикознавцем М. Головащенком, книжку-есе Олександра Шарварка «Міфи про Шевченка», книжку інтерв'ю Людмили Таран з відомими в Україні людьми «Гороскоп на вчора і на завтра», спогади Євгена Стахіва «По крихкому льоду».

— Пане Михайле, читач знає вас як автора напрочуд цікавої документальної книги «Українець», який відмовився бути бідним» — про видатного бізнесмена і мецената з Канади Петра Яцика. По суті, це одне з перших видань, яким заявило про себе видавництво «Рада». Певна річ, редакторська праця забирає у вас немало сил та часу, однак не без того, що невдовзі порадуєте читачів своїм новим твором. Що то має бути?

— Буквально цими днями побачила світ моя нова книжка, до якої увійшли два есе: про таку неординарну і трагічну постать у нашій літературі як Тодось Осьмачка і про лемківського художника-самоука Никифора Дровняка.

— Сьогодні для того, щоб видати книжку, навіть невеличку за обсягом, потрібні десятки мільйонів карбованців. А про видання обсягом 20—30 друкованих аркушів — і говорити нічого. Звідки берете гроші?

— Із різних джерел — тут однієї схеми немає. Та й не може бути. Ми видали кілька книг за кошт самих авторів. Скажімо, «Хрестини незалежності» Степана Горлача, «Друга світова війна» Віктора Роєнка чи «Янгол у наймах» Марії-Анни Голод, «Спогади» Олександра Кошиця і том матеріалів про Модеста Менцинського фінансують мистецькі фундації. А ось книжку «Український етноцид» Олекси Мусієнка видали за кошти видавництва.

Серед наших меценатів — відомі канадські бізнесмени Петро Яцик і Юрій Ємець. Обоє, до речі, народилися на Львівщині і їм болить нинішнє становище української книжки, української культури. Підтримують нас й інші відомі люди з української діаспори — Анатолій Лисий, Олексій Воскобійнік, Віктор Роєнко, Юрій Чопівський... А також наші земляки, зокрема, президент акціонерного товариства «Дніпро-Інком» Євген Куча, голова агрофірми «Прут» з-під Коломиї Василь Ткачук, голова акціонерного товариства «Вільна Україна», що на Черкащині, Володимир Кравченко — усіх, звісно, в газетному інтерв'ю назвати неможливо.

Не так давно на зборах УВКР ми заснували Українську лігу меценатів — маємо намір її зареєструвати в Мін'юсті України.

— Який принцип відбору для друку рукописів? Чи головне — знайти гроші для видання?

— Ні, ми видаємо тільки ті, які допомагають будувати й стверджувати українську ідею, українську державність.

«Рада» — видавництво багатопрофільне. Отже будемо і надалі благословляти у світ художні твори, хоч і розуміємо, що матимемо від цього лише збитки. Але ж мусить хтось пропонувати усе краще, неординарне, що з'являється в сучасній українській літературі. І ми готові взяти на себе цю нелегку ношу.

Другий напрям — це все, що стосується дальшої української теми, української ідеї. Від трагедії Мазепи до українського етноциду з нечуваним голодомором і масовими депортаціями за радянських часів.

І нарешті третій вектор спрямування наших зусиль — видання для дітей. Уже укладено «Читанку з історії України», спільно з видавництвом «Дніпро» запускаємо в роботу нову серію — «Бібліотеку школяра». Основний акцент у ній зроблено на видання творів зарубіжних авторів, рекомендованих для вивчення у шкільному курсі «Світова література». Звісно, в перекладах українською мовою.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

Донецк
Выставочный центр
«ЭкспоДонбасс»
(ул. Челюскинцев, 189в)

Выставка «Содружество -95»

На выставке будут представлены:

конверсионная промышленность Украины и промышленная электроника стран СНГ.

Справки по телефонам: (0642) 50-13-45; (06434) 2-20-41, 2-22-77.

Официальный представитель Горьковского завода «ПО ГАЗ» и АО «Москвич» (АЗЛК) предлагает со склада в Киеве новые автомобили:

КАВЗ-3976
ПАЗ-3205
(пассажирские и грузопассажирские)

Автомобили УАЗ всех модификаций

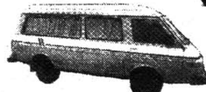
ГАЗ-31029
ГАЗ-31029-051
ГАЗ-31022
ГАЗ-310240
ГАЗ-310212

ГАЗ-3302 «Газель»
шасси, тентованые и промтоварные автофургоны
ГАЗ-3307
ГАЗ-4301 (дизель)

ИЖ-2715
грузовые и грузопассажирские

Микроавтобусы РАФ разных модификаций

прицепы к легковым автомобилям

Москвич 2141-S
Москвич-2335 пикап на базе М-2141
Москвич-2141-S (такси)
Москвич 2126 «Орбита»

Удобная форма оплаты и выгодные условия для каждого покупателя!
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Тел. в Киеве: (044) 264-74-42, 264-96-69
тел./факс 264-24-05

Доверительное общество «УКРФИНАНСИНВЕСТ»

Принимает приватизационные сертификаты (ваучеры).
Обьекты приватизации - станции технического обслуживания и авторемонтные заводы.

Пункты приема:
ул. Кудряшова 1, Киевская универсальная биржа (бывшее здание Зализничного рынка) 1 этаж
ул. Гоголевская 24-22, 1 этаж тел.216-62-50
ул. Софиевская 9, 2этаж тел.228-76-89

Приглашаем на работу агентов, справки по телефону 216-62-50

Наш стиль работы – открытость и компетентность!
Гарантии – 4-летний опыт работы на украинском рынке и... российские автомобили!

Официальное представительство
СУКРЕМЕЛЬСКОГО ЧУГУНОЛИТЕЙНОГО ЗАВОДА
в Украине КРОНТИФ-КИЕВ

ПРОДАЕТ
трубы канализационные: полиэтиленовые и чугунные, **ЧК-50, ЧК-100,** и фасонные части к ним

Телефон:
(044) 452-27-97
Факс:
(044) 452-28-29

МЫ БЛИЖЕ, ЧЕМ ШВЕЙЦАРИЯ!

PAREX BANK

СПРАВКИ О ТЕКУЩИХ КУРСАХ
тел. 213534

КОДИРОВАННЫЕ СЧЕТА
тел. 210779

НАЛИЧНАЯ ВАЛЮТА ЗА БЕЗНАЛИЧНУЮ
тел. 223378

КОНВЕРТАЦИЯ ВСЕХ ВАЛЮТ
тел. 213768

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПЛАТЕЖНЫЕ КАРТОЧКИ VISA, MASTERCARD
тел. 229533

ул. Смилшу 3, Рига LV-1522, Латвия
Тел.: (3712) 228672, 222289, 222291
Факс: 215201, 222464, 220182

ОРГАНИЗАЦИЯ РЕАЛИЗУЕТ:

- мешки бумажные;
- гидроизоляционный материал БриЗОЛ;
- оборудование для мельниц и элеваторов;
- макаронные изделия в/с.

Тел. (044) 544-39-51.

ПОЗВОНИ!

Организация постоянно реализует со склада и под заказ
АВТОШИНЫ
для всех видов автомобилей, сельхозтехники и мотоциклов;
ТРУБЫ И МЕТАЛЛОПРОКАТ
ШИФЕР
МУКУ
на условиях самовывоза и поставки вагонами

НАШИ ТЕЛЕФОНЫ: (0562) 465 596, 465 515
ФАКС: (0562) 474 521, 474 527

ЭЛЕКТРОБЫТОВЫЕ ТОВАРЫ
Акционерная компания «РОСТОК» предлагает оптом и в розницу по заводским ценам:

миксеры;
кофемолки;
кофеварки;
мясорубки;
кухонные комбайны;
сепараторы-маслобойки;
счетчики электрической энергии однофазные и трехфазные с телеметрическими датчиками.

Тел.: (044) 441-44-92; 441-44-56.
Киев-067, бульвар И. Лепсе, 4, «Росток».

ПРЕДЛАГАЕМ ПРИОБРЕСТИ У НАС:

конвейер навозоуборочный КСН-Ф-100;
запчасти к с/х машинам;
цепи тяговые;
легкие металлические сооружения размером 36м х 15м х 7,8 м;
мебель школьная, кухонная, прихожая;
секции изгороди;
сетка-рабица;
замки навесные;
пилы дисковые диаметром 240—330;
цепи привязные для скота;
сетки-мешки;
печи садовые;
паркет;
приспособление универсальное для столярных работ и др.

Также принимаются заказы от организаций и населения на их изготовление. Цены договорные.
Обращаться по адресу: 287100, Винница, ул. Островского, 2-а. Тел. (0432) 27-14-77.

Производственное предприятие «Днепросиблес» изготавливает из древесины хвойных пород оптовые партии:

оконных блоков раздельной конструкции;
дверных блоков филенчатых цельнодеревянных;
плинтусов, наличников, реек, вагонки, досок пола.

Реализуются со склада в Днепропетровске:
пиломатериалы обрезные хвойных пород 25, 40, 50 мм;
шпалы железнодорожные широкой колеи (непропитанные) I, II, III типа;
дощечки тарные.

Форма оплаты — предоплата, безотзывный аккредитив.
Возможен бартер на продовольствие.

320070, Днепропетровск, пр. К. Маркса, 60, каб. 529, 532.
Телефоны: (0562) 452132, 440623, телефакс (0562) 440623.

ИНТЕРАГРОЭКСПОРТ

ТАЛИ электрические г/п 0,5 - 10 т.
КРАН-БАЛКИ г/п 1 - 10 т.
ПИЛОРАМЫ УЛ-63.
НАСОСЫ промышленные.
СТАНКИ деревообрабатывающие.
ПОЛОТНА ножовочные 300 мм.

ПЛИТКА ОБЛИЦОВОЧНАЯ
(производства Греции).
Большой выбор размеров и расцветок.

Киев-254053,
ул. Кудрявская, 8-в,
Тел./факс: (044) 212-11-29
212-30-18

Государственная налоговая инспекция по г.Новомосковску Днепропетровской области сообщает, что в Арбитражном суде Днепропетровской области по адресу 320004, г.Днепропетровск, пр. Кирова, 1 возбуждено дело № 13- 13/6 О банкротстве по многопрофильному малому частному предприятию «Александра» (Новомосковский район, п.Мелиоративный, д.3 кв.16, р/с 468833 в ПИБ МФО 305545).

СУДНОБУДУВАННЯ УКРАЇНИ: ПІДСУМКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

УТВЕРДЖУЄТЬСЯ на світовому ринку продукція суднобудівників України. Про це свідчить статистика її випуску для закордонних партнерів, а також динаміка валютної виручки. Переорієнтувавши після розпаду СРСР виробництво військових кораблів, зокрема авіаносців, ракетних крейсерів, прикордонних сторожовиків на будівництво цивільних суден — танкерів-продуктовозів, балкерів-суховантажів, риболовецьких транспортних рефрижераторів, рибопромислових суден, корабели України почали освоювати міжнародний ринок, де законодавцями мод є Японія, Республіка Корея, Німеччина, Польща.

Хронологія і географія експортних поставок українських суднобудівників тут така. У 1992 році іноземним замовникам продано 30 суден на загальну суму 141 мільйон доларів, у 1993-му — 13 (майже 171 мільйон доларів). У 1994 році збудовано 22 судна, які були поставлені до Греції, Норвегії, Кореї, Туреччини, Росії. Їх загальна вартість становила 185 мільйонів доларів США. Як повідомив начальник головного управління Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії Петро Короткий, у цьому році заплановано збудувати 32 судна загальною вартістю близько 350 мільйонів доларів.

Враховуючи потреби світового ринку, ставка робиться на розробку й будівництво сучасного транспорту, в тому числі суден для навалочних вантажів типу «Панамакс» дедвейтом 70 тисяч тонн, а також 100-тисячного танкера-продуктовоза типу «Афромакс». Кожне з них проектується за правилами класифікаційних товариств: регістр Ллойда, Бюро Верітас та інших, а будівництво їх здійснюється під наглядом експертів вищезгаданих товариств. Це дає змогу сертифікувати українські судна, що є необхідною умовою іноземного замовника.

Потужний потенціал галузі налічує вісім заводів, п'ять машинобудівних, 11 приладобудівних підприємств та 27 науково-дослідних інститутів. Суднобудування — одна з небагатьох галузей, що продукує готову продукцію. Однак після розпаду СРСР за межами України залишився потужний науково-дослідницький потенціал. На науковому «голоді» сидять, зокрема, такі його напрями, як теорія корабля, гідромеханіка, автоматика та інші.

У Міністерстві машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії розроблена програма, яка саме і передбачає здійснення в українських наукових установах досліджень за цими напрямами. Вона вже схвалена Кабінетом Міністрів й передана на розгляд Президентові: найближчим часом очікується її затвердження у статусі національної. Програма значною мірою зорієнтована до 1997 року на будівництво суден на експорт, а в наступні роки — на виконання замовлень вітчизняних пароплавств, які нині не мають коштів для оновлення свого флоту. Підприємствами галузі укладено контрактів на будівництво більш ніж 50 суден на суму понад мільярд доларів. Мають труднощі з укладанням контрактів завод «Ленінська кузня» (Київ) та об'єднання «Море» (Феодосія). Попит на їх продукцію є, однак замовник бажає придбати вже готові судна, не бажаючи поетапно фінансувати їх побудову.

Цього року миколаївський суднобудівний завод «Океан» починає освоювати будівництво нових суден типу «Панамакс» дедвейтом 70 тисяч тонн за контрактом з Чорноморським морським пароплавством. Це перше підприємство, яке отримало замовлення для українського ринку: передбачається будівництво шести балкерів, автор-розробник яких — миколаївський «Чорноморсуднопроект». Вони використовуватимуться для транспортування сипучих вантажів. Проект схвалено норвезьким бюро Верітас, експерти якого ведуть спостереження за будівництвом перших двох балкерів.

На фоні загального спаду виробництва, що сягає в багатьох галузях 50 відсотків, суднобудівна галузь до цього часу трималася: спад у виробництві становив лише шість відсотків. Такий показник досягнуто за рахунок контрактів з іноземними замовниками, та допомоги з боку держави — надавалися пільгові кредити, залучалися власні кошти підприємств: їх колективи будували й реалізували судна, а отримані гроші вкладалися у будівництво нових. Нині вони намагаються укладати контракти з поетапним фінансуванням робіт: платежі, що здійснюються в період будівництва суден, становлять понад 50 відсотків. У такий спосіб розраховується за замовлені балкери Чорноморське морське пароплавство.

Однак і подібні маневри не врятовують корабелів, адже на балансі підприємств є житлові фонди, будинки відпочинку, інші об'єкти соціально-культурного призначення. Скажімо, в 1994 році Миколаївський завод імені 61-го комунара витратив на утримання соціальної сфери вдвічі більше, ніж мав прибуток за рік. Це, в свою чергу, змушує підприємства брати кредити в комерційних банках під 325 процентів річних.

Нині фінансове становище підприємств галузі дуже складне: різке зростання цін на сировину, матеріали та енергоносії наприкінці 1994 року робить, на думку фахівців, нерентабельним будівництво нових суден. Робітникам цієї галузі залишається надіятися лише на затвердження Національної програми суднобудування й забезпечення джерел її фінансування. Бо без державної підтримки найбільш пріоритетної експортної галузі може статися так, що вже наступного року заводи, де працює понад 120 тисяч чоловік, змушені будуть припинити свою роботу.

Наталка ПРУДКА
(Укрінформ).

Спорт

Молодь дарує радість

Позавчора молодіжна збірна України з футболу, яка виступає у відбірковому турнірі першості Європи, здобула чергову перемогу. Причому дуже переконливу і яскраву. На полі суперника підопічні Віктора Колотова взяли гору над командою Естонії — 5:2 (!). Чотири м'ячі на рахунку київського динамівця Андрія Шевченка.

Молодіжна збірна Росії в цих самих змаганнях перемогла в гостях команду Греції — 1:0.

Суперечку за путівку до Англії-96 ведуть національні збірні. Важку перемогу над футболістами Ізраїлю здобули поляки — 4:3.

Румун Крачунеску судитиме фінальний матч Ліги чемпіонів між «Міланом» та «Аяксом» 24 травня у Відні. Так вирішила УЕФА. Вона також призначила головним арбітром фіналу Кубка кубків між «Арсеналом» та «Сарагосою» (Париж, 10 травня) італійця Чеккаріні. А два фінальні поєдинки Кубка УЕФА «Парма» — «Ювентус» обслуговуватимуть іспанець Лопес Ньето (3 травня в Пармі) та бельгієць Ван Ден Вейега (17 травня в Мілані).

Сенсацію організували французи

Головною несподіванкою чемпіонату світу з хокею, який відбувається в Швеції, стала переконлива перемога збірної Франції над чемпіонами світу — канадцями — 4:1. До речі, французи в цьому турнірі вже переграли сильну команду Німеччини — 4:0.

«Будівельник» — «Київ-Баскет» — 2:0

І повторний поєдинок фінальної серії «плей-офф» національного чемпіонату баскетболістів на своєму майданчику київський «Будівельник» виграв у земляків з «Київ-Баскета» — 135:95. Третій матч пройде завтра в спорткомплексі «Меридіан» (початок о 18.00).

Іван ОЗЕРЧУК.

Цей симпатичний блондин, у якого чудовий настрій, — киянин Олексій Михайличенко. Нещодавно у складі свого клубу «Рейнджерс» (Глазго) він утретє поспіль став чемпіоном Шотландії з футболу. З чим щиро вітаємо земляка. У колекції Олексія, окрім шотландського «золота», є також медалі за перемоги в чемпіонатах Радянського Союзу та Італії.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Зірки «Динамо» проти зірок космосу

Керівництво футбольного клубу «Динамо» (Київ) на честь 50-річчя Перемоги вирішило провести спортивно-мистецьке свято. Кульмінацією його стане футбольний матч між ветеранами київського «Динамо» і міжнародною збірною космонавтів.

На прес-конференції президент АТ «ФК «Динамо» (Київ) Григорій Суркіс розповів, як пройде свято, кого болільники побачать на полі затишного стадіону клубу. У киян — це уславлені футболісти Євген Рудаков, Анатолій Коньков, Віктор Матвієнко, Стефан Решко, Володимир Трошкін, Станіслав Євсеєнко, Йожеф Сабо, Віктор Колотов, В'ячеслав Семенов, Петро Слободян та інші. У складі «зірок космосу» — ті, хто побував у космосі, і ті, хто збирається в космічні мандри: Анатолій Березовий, Валерій Шаров, Володимир Ляхов, Талгат Мусабаєв.

Виникло запитання: чи зможуть космонавти протистояти справжнім футболістам? Міркуйте самі: на боці динамівців — майстерність, козир космонавтів — висока фізична готовність. От цікаво буде, хто кого.

Гадаю, що особливу радість цей матч, який почнеться 8 травня о 12.00, принесе ветеранам війни, які отримають запрошення на стадіон через районні адміністрації столиці. На жаль, жодна фірма, жодна державна установа не відгукнулися на пропозицію динамівського клубу стати спонсорами свята ветеранів.

Звичайно, розмова на прес-конференції вийшла за межі обумовленої теми. Журналісти розпитували Григорія Суркіса і про нинішній стан справ у команді. Президент АТ «ФК «Динамо» відповів на всі запитання відверто і самокритично. Вони стосувалися не тільки кризи, яку переживає команда, а й перемін на тренерському містку, ставлення клубу до створення професіональної футбольної ліги, відносин київського «Динамо» із збірними. «Ми робимо все можливе для того, щоб повернути до нашого колективу Валерія Лобановського», — сказав Григорій Суркіс. Чи відбудеться це повернення відомого фахівця до Києва, президент АТ «ФК «Динамо» пообіцяв сповістити у двадцятих числах травня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 521439.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311078.